BEAUMARCHAIS

A SEVILLAI BORBÉLY

VAGY
A HIÁBAVALÓ ELŐVIGYÁZAT

VÍGJÁTÉK 3 FELVONÁSBAN

Fordította:
Hevesi Sándor

Szereplők

Almaviva gróf, spanyol grand, Rozina ismeretlen imádója
Bartolo, orvos, Rozina gyámja
Rozina, nemesszármazású fiatal lány, Bartolo gyámlánya
Figaro, borbély
Don Bazilio, orgonamester, Rozina énektanítója
Fickó, inas Bartolónál
Fürge, inas Bartolónál
Jegyző
Poroszló

Első felvonás

(Szín: utca Sevillában. Rostélyos ablakok.)

ROZINA *(az erkélyen áll bezárt redőnyök mögött. Énekel):*

Éltem oly magányos árva
E zord falak közé bezárva,
Egyhangún szállnak bús napok
S én rab vagyok, jaj, rab vagyok.
A napsugár se lelhet rám,
Kitiltá azt is gyámatyám,
Az életem vigasztalan,
(Csak sírok, sírok hasztalan.)
Éltetőm, egyetlen reményem,
Hogy eljő majd szerelmem értem
(És e szörnyű emlék elmerül
Ha szívem vágya teljesül.)

(A dal közben megérkezik a ház elé Bartolo, Fürge kíséretében. Megdöbbenve hallja Rozina énekét. Körüljárja, a házat - kinek szólhat a dal. Miután semmi gyanúsat nem észlel, dühösen bemegy a házba. Rozina meghallja a kapunyitást és ijedten visszavonul. Üres az utca, kis csend.)

1. jelenet

GRÓF *(egyedül. Barna bő köpenyben s felhajtott karimájú kalapban, séta közben előveszi a zsebóráját)* Kissé korábban jöttem, mint kellett volna. Csak későbben szokott mutatkozni ablakában. De inkább várok, mintsem egy pillanatot is elmulasszak. Ha valamelyik jóbarátom megtudná, hogy én Madridtól száz mérföldnyire minden reggel egy hölgy ablaka alatt ólálkodom, akivel soha még egy szót sem váltottam, azt mondaná, hogy valami Izabella korabeli spanyol vagyok. Dehát miért ne tenném? Mindenki szalad a boldogsága után. Az enyém Rozina szívében van. De mégis! Sevilláig követni egy nőt, midőn Madrid és az udvar mindenfelől oly sok könnyen elérhető élvezetet kínálgat! Hisz épp ez az, amivel torkig lettem. Belefáradtam a könnyű hódításba, főképpen pedig abba, hogy a pénzemért vagy a rangomért szeressenek. Milyen édes érzés lehet, ha magamért szeret valaki! S ha ebben az álruhában meggyőződhetnék róla... Jön valaki, hogy az ördög vitte volna el!

2. jelenet.

(Gróf elbújva, Figaro.)

FIGARO *(dudorászva jön; kezében ceruza és papír, gitárja széles szalagon lóg a hátán)*:

Minek a bánat,
Fogyaszt, gyötör,
Jó borban támad
A tűz, a gyönyör.
Éljed az életed,
Keresd az élveket,
Rövid a mámor
S már a sír befed.

Ez eddig nem is hangzik rosszul.

A bor s a lustaság
Harcolnak értem. -

Eh, dehogy is harcolnak. Az ivás meg a henyélés nagyon jól összeférnek.

A bor s a lustaság
Osztoznak rajtam.

Ám lehet-e azt mondani, hogy osztoznak. Eh, a dalszövegeket nem kell olyan komolyan venni. Miket énekelnek manapság egy operában. Ami olyan ostoba, hogy nem lehet elmondani prózában, azt eléneklik versben. *(Énekel.)*

A bor s a lustaság
Osztoznak rajtam.

A végén most valami nagyon szépet, nagyon csillogót, nagyon elmésset kellene mondanom, ide egy gondolat kellene.

Osztoznak rajtam.
Henyélek és iszom
Örömben, bajban.

Jaj, ez nagyon lapos! Nem az igazi! Egy jó ellentét kellene ide, hatásos kontraszt.

Henyélek, ha jól megy
S iszom -

Ehe! Ez már teszi!

S iszom, ha baj van.

Bravó! Bravó! *(Énekel.)*

A bor s a lustaság
Osztoznak rajtam.
Henyélek, ha jól megy
S iszom, ha baj van.

Énekelve, gitár mellett - egészen kitűnő lesz s előre mondhatom, hogy a tisztelt kolléga urak ezúttal hiába fognak intrikálni. A tehetséget fel lehet tartóztatni, de nem lehet megölni. *(Észreveszi a grófot.)*

3. jelenet.

(Figaro, Gróf.)

FIGARO Én ezt a papot már láttam valahol.

GRÓF Én ezt az alakot ismerem.

FIGARO Ejnye, hisz nem is pap! Ez a nemes profil! Ez a büszke tekintet. -

GRÓF Ez a furcsa pofa, - ez a vigyorgó szem...

FIGARO Nem tévedek: ez gróf Almaviva.

GRÓF Jó helyen járok: Ez a gaz Figaro!

FIGARO Tetőtől talpig, kegyelmes uram.

GRÓF Betyár: Ha egyet mer szólni. -

FIGARO Most már bizonyos, kivel van dolgom. Ráismerek barátságos nyájasságáról. Mindig ilyen bizalmas hangon beszélt velem.

GRÓF De hallod-e, én nem ismerek rád. Megnőttél, meghíztál.

FIGARO Hja, kegyelmes uram, a nyomor.

GRÓF Szegény Figaro. Mit keresel te itt Sevillában, mikor beszereztelek egy jó hivatalba, Madridban.

FIGARO Megkaptam az állást, hálás is vagyok érte, kegyelmes uram.

GRÓF Nevezz röviden Lindornak. Nem látod az álruhámon, hogy ismeretlen akarok maradni?

FIGARO Kérem, már itt sem vagyok.

GRÓF Csak maradj. Én várok itt valamire. Két csevegő ember kevésbé gyanús, mint egy magában ólálkodó. Társalogjunk. Hát, hogy is vagyunk azzal a te hivataloddal?

FIGARO A miniszter excellenciád ajánlatára azonnal kineveztetett patikárius segédnek.

GRÓF A hadikórházba?

FIGARO Nem. Az Andalúziai méneshez.

GRÓF *(nevetve)* Kezdetnek elég szép!

FIGARO Nem volt rossz, mert rámbízták a drága kötszereket és orvosságokat; én pedig azokból szépen eladogattam a beteg parasztoknak.

GRÓF Micsoda! Pusztítottad a király alattvalóit?

FIGARO Sokan meggyógyultak tőle. Az emberdoktorok sem gyógyítanak ki mindenkit.

GRÓF Minek hagytad akkor ott ezt a szép hivatalt?

FIGARO Nem én hagytam ott. Engem nem hagytak ott. Az intrika, az ármány, a rosszindulat. Befeketítettek a főnökeimnél.

Sárga irigység, bősz rosszakarat, -
Bevágták utamat egy perc alatt!

GRÓF Irgalom, irgalom! Csak nem csaptál fel fűzfapoétának?

FIGARO Épp ez minden bajom legfőbb oka. Amikor besúgták a miniszternek, hogy szerelmes madrigálokat faragok, rejtvényeket készítek és megjelentem nyomtatásban is, őkegyelmessége tragikusan fogta fel a dolgot s elcsapott az állásomból; mondván, hogy a lóápolás szelleme nem tűri meg a költészetet.

GRÓF Hatalmas okoskodás! Dehát nem terjesztetted eléje...

FIGARO Boldogságnak tartottam, hogy ha kitöröl emlékéből. Egy nagyúrtól már az is szép, ha nem bánik rosszabbul a szegény emberrel.

GRÓF Te valamit elhallgatsz. Emlékszem hogy az én szolgálatomban is milyen lókötő voltál.

FIGARO Méltóságos uram. Miért kívánják épp a szegény embertől hogy tökéletes legyen.

GRÓF Lusta voltál, hanyag, rendetlen...

FIGARO Ha ennyi erényt követelünk egy inastól, akadna-e gróf, aki megfelelne szolgának?

GRÓF *(nevetve)* No ebben van valami. Hát aztán ide költöztél Sevillába?

FIGARO Óh, nem mindjárt.

GRÓF *(hirtelen)* Megállj csak... azt hittem, hogy ő... beszélj csak, én azért hallgatlak.

FIGARO Először visszamentem Madridba, hogy mint író ismét szerencsét próbáljak. Úgy tűnt nekem, hogy a színpad a becsület mezeje...

GRÓF Uram irgalmazz!

FIGARO Ezen nincs mit nevetni.

GRÓF A nemzet színháza és Te?

FIGARO Igen én! Nem a darabon múlott, hogy nem volt sikerem. A földszintre a legkitűnőbb munkásokat hívtam meg, olyan tenyerük volt, mint a sulykoló. Nem engedtem, hogy kesztyűt hozzanak, mert az a tapsot eltompítja, botot, mert az csak akadályozza. És becsületemre, előadás előtt a kávéház a legnagyobb jóindulattal volt irántam. De hiába, az átkos intrika.

GRÓF Ah, az intrika. Szóval a szerző úr megbukott.

FIGARO Mint más akárhány! Sebaj! Bosszút állok rajtuk.

GRÓF S mi hozott el Madridból?

FIGARO Jószerencsém, gróf úr, higgye el... Láttam én Madridban, hogy az irodalmi élet a farkasok birodalma; annyira elszaporodtak az ordasok és úgy ki vannak éhezve, hogy ha tovább akarnak élni, egymást kell felfalniok. Minden féreg, szúnyog, rokon, bíráló, irigykedő, szerkesztő, könyvárus, cenzor, mind-mind

a szegény író bőrébe csimpaszkodik és kiszívja azt a megmaradt kis nedvet belőle. Belefáradtam az írásba. Belemerültem az adósságokba, kifogytam a pénzemből, ráuntam az emberekre, megcsömörlöttem önmagamtól, végre is rájöttem, hogy van az írótollnál könnyebb és hasznosabb szerszám; a borotva. Egy szép napon eltűntem Madridból, bebarangoltam Castiliát, Manchát, Estremadurát, Sierra Morenát, Andaluziát. Egyik helyen karjukba zártak az emberek, másutt börtönbe. De azért mégis mindig én maradtam fölül. Az egyik dicsért, a másik szidott, én pedig élveztem a szép időt, tűrtem a rosszat, mulattam a bolondokon, verekedtem a gonoszokkal, nevettem saját nyomorúságomon... és nyestem az egész világ szakállát. Most aztán letelepedtem Sevillában és szolgálatra állok a gróf úrnak mindenben, amit csak parancsolni méltóztatik.

GRÓF Ki tanított erre a vidám bölcselkedésre?

FIGARO A nyomor, amely állandóan a sarkamban volt. Én rögtön mindenen nevetek, hogy ne legyek kénytelen sírni. De mit nézeget folyton arra az ablakra?

GRÓF Gyere innen.

FIGARO De miért?

GRÓF Gyere már, te szerencsétlen, még elrontasz mindent. *(Elrejtőznek.)*

4. jelenet.

(Fentiek, Bartolo, Rozina.)

(Az emeleti ablak kinyílik.)

ROZINA Jaj, micsoda élvezet, hogy végre szabad levegőt szívhatok.

BARTOLO Mi ez a papír a kezedben?

ROZINA Ez a „Hiábavaló elővigyázat” egyik áriája, amelyet tegnap kaptam az énekmestertől.

BARTOLO Mi ez a „Hiábavaló elővigyázat”?

ROZINA Egy új vígjáték.

BARTOLO Megint valami dráma. Valami újdivatú ostobaság.

ROZINA Nem tudom.

BARTOLO Gonosz világot élünk. Romlott korban születtünk.

ROZINA Mért szidja úgy a mi korunkat? Én igazán jól érzem magam a mi korunkban és az én koromban.

BARTOLO Hát mit csinált ez a kor, hogy még csak ne is szidjam. Csupa őrültség, amit feltalált a gondolatszabadságot, az elektromosságot, a delejt, a vallási türelmet, a himlőoltást, a kinint, az enciklopédiát, - meg aztán a drámákat.

ROZINA *(kiejti kezéből a papírt, amely az utcára esik)* Jaj - az áriám! A maga bölcsességeit hallgatva, elejtettem a dalocskámat. Jaj, az istenért, szaladjon le érte; még valaki el találja vinni, vagy a szél elfújja.

BARTOLO Nahát, hogy lehet elejteni, amit a kezében tart az ember. *(Kimegy az erkélyről.)*

ROZINA *(utánanéz, s jelt ad az utcára)*: Szt! Szt!

GRÓF *(megjelenik)*.

ROZINA *(leszól)* Kapja fel és tűnjön el.

GRÓF *(egy ugrással ott terem és felkapja a papírt, megint eltűnik.)*

BARTOLO *(kilép a házból és keresgél)* Hova esett? Én nem látom sehol!

ROZINA Az erkély alatt. A fal tövében.

BARTOLO Talán az ördög vitte el? Csinos kis megbízásokat adsz te nekem... Járt valaki erre?

ROZINA Senkit sem láttam.

BARTOLO Minek is keresgélek! Kötnivaló bolond vagyok, de egyet legalább megtanultam: sohasem szabad kinyitni az utcára nyíló ablakot. *(Bemegy.)*

ROZINA Mentségül balsorsom szolgáljon, bezárva tart ez a gyűlöletes ember. Hát bűn, ha szabadulni próbálok ebből a börtönből.

BARTOLO *(megjelenik az erkélyen)* Menjen be senora, én vagyok az oka, hogy dalait elvesztette, de esküszöm, hogy nem fog többé megtörténni. *(Bezárja az ajtót.)*

5. jelenet.

(Gróf, Figaro.)

GRÓF *(óvatosan kilépnek)* Lássuk a dalocskát, mi van benne? Ah, hisz ez levélke.

FIGARO Még azt kérdezi az agg öszvér, hogy mi az a hiábavaló elővigyázat.

GRÓF *(olvas)*: „Az ön lángolása felgyújtja a kíváncsiságomat. Mihelyt gyámom elmegy hazulról, feltűnés nélkül énekelje el az ablakom alatt ezt a dallamot, de olyan szöveggel, hogy megtudhassam végre, mi a neve, állása, szándéka annak az ismeretlen lovagnak, aki oly kitartóan érdeklődik a boldogtalan Rozina iránt.”

FIGARO Ez a cselfogás hiányzott a gyűjteményemből, de nem fogom elfelejteni!

GRÓF *(a papírt csókolgatja)*: Drága Rozinám!

FIGARO Gróf úr, most már tudom, mit jelent az álruha. Szerelem - madártávlatból.

GRÓF Most már tudsz mindent... De ha eljár a szád -

FIGARO Az én szám! Nem akarok nagy szavakat használni, ezért csak egyet mondok. Nekem érdekem, hogy jól szolgáljam a gróf urat és mindenben eljárok, de a szám, az nem fog járni.

GRÓF Ezt el is várom. Tudd meg tehát, hogy most fél éve Madridban a Prádon megpillantottam egy gyönyörű fiatal nőt - hiszen láttad. Kerestettem is egész Madridban, de hiába. Csak pár nappal ezelőtt sikerült megtudnom, hogy Rozinának hívják és egy Bartolo nevű vén doktornak a felesége itt Sevillában.

FIGARO Jól kiválasztotta, a teremtésit, hercegi falat. Csinos madárka, annyit mondhatok. Csakhogy bajos lesz a fészkéből kilopni. Kitől hallotta, hogy felesége a vén doktornak?

GRÓF Mindenki azt mondja.

FIGARO Ezt a mesét ő találta ki, amikor visszajött Madridból, mert így akarja félrevezetni és távoltartani az udvarlókat. Rozina e pillanatban még csak a gyámlánya, de már nemsokára -

GRÓF *(élénken)* Soha. Ó, milyen fordulat. Rozina még szabad. Egy pillanatot sem veszíthetek. Belém kell szeretnie. Kiragadom a neki szánt méltatlan kötelékből! Ismered te ezt a gyámot?

FIGARO Mint a szülőanyámat.

GRÓF Kissé durvának látszik.

FIGARO Kissé? Ön hízeleg neki. Végtelenül durva.

GRÓF Miféle ember?

FIGARO Szép kövér, kurtanyakú, deres, ravasz, lapuló, tompa-elméjű ifjú aggastyán. Simaképű, borostás természetű, öntelt pöffeszkedő majom, aki folyton szaglász és szimatol, mint egy vizsla; dörmög és nyöszörög, mint egy vén-asszony.

GRÓF Láttam.

FIGARO Durva, zsugori, féltékeny, vén bakkecske, úgy hogy szegény gyámleánya halálosan gyűlöli.

GRÓF Szóval, mint vetélytárs...

FIGARO Patkóját vesztett - szegény műlovas...

GRÓF Annál jobb. De legalább becsületes ember?

FIGARO Igen, épp, hogy akasztófára ne jusson.

GRÓF Annál jobb. Saját boldogságunk által büntetni egy gazembert...

FIGARO Az annyi, mint egyszerre előmozdítani a személyes és a közjót; ez valóban az erkölcsiség remeke lesz, kegyelmes uram!

GRÓF Azt mondod, hogy rettentően fél az udvarlóktól, s ezért zárja be a kaput?

FIGARO Mindenki előtt. És ha a lyukakat is mind betömhetné...

GRÓF Annál jobb! Annál jobb!

FIGARO Ezzel a töménytelen sok „annál jobb”-bal kapcsolatban szabad érdeklődnöm, kegyelmes uram, milyen kedvező jellemvonásokat talál az én leírásomban?

GRÓF Gyakran tapasztaltam, hogy éppen a túlzások okozzák az illető vesztét.

FIGARO Azért, hogy eme mély bölcsesség ne forduljon ön ellen, mielőtt még cselekedne, - hadd kutassam át előbb a terepet és hadd próbáljak olvasni a hölgy szívében.

GRÓF Bejáratos vagy hozzájuk?

FIGARO Meghiszem azt. A ház, amelyben lakom, a doktoré. Ingyen szállást kapok tőle.

GRÓF Ne mondd!

FIGARO Száz tallér volna a házbér, de azt ledolgoztatja velem duplán.

GRÓF Hogy-hogy?

FIGARO Én vagyok a borbélya, felcsere, patikáriusa, dögönyözője és amit akar. Borotválás, érvágás, köpölyözés, dögönyözés nem eshetik meg a doktor házában az én kezem nélkül.

GRÓF Figaro! Barátom, angyalkám, pártfogóm, védőszentem, életmentőm! *(Megöleli.)*

FIGARO Ej ha! Milyen hamar megszűnik a rangkülönbség két ember között, ha az egyik akar valamit a másiktól. A szerelmes ember nagy demokrata!

GRÓF Boldog Figaro! Te látni fogod az én Rozinámat! Föl tudod fogni, hogy milyen boldog vagy!?

FIGARO Hát imádom én őt?

GRÓF Ha beszélsz vele, Figaro, figyeld jól a szemét, az arcát, ajkának és az ujjainak mozgását, egész lényét; ne kerülhesse el a figyelmedet semmi sem.

FIGARO Nem fogja elárulni magát.

GRÓF Ha állva fogad téged, jól ügyelj a magatartására. A türelmetlenség és a szerelem még akkor is leleplezi önmagát, barátom, ha valaki hallgat. Az illető nyugtalan, remeg a teste...

FIGARO Egyik lábáról a másikra áll!

GRÓF Figyeld, mit mond, mit nem mond; ha lélegzete elfúl, ha röviden szól, vagy bizalmatlanul, ha félbehagy egy mondatot, vagy ugyanazt válaszolja egymás után kétszer!...

FIGARO Ó, értem, értem már. Mindent értek! Ön kegyelmes úr, valóban megérdemli, hogy sikert arasson; jómagam is ezen fogok munkálkodni. Bár ön lehetne a helyemben...

GRÓF Hej, ha ki lehetne játszani az őrszemeket!

FIGARO Épp ezen töröm a fejem.

GRÓF Csak fél napra...

FIGARO Valakit, ha foglalkoztatni tudunk a saját dolgaival, akkor ezzel megakadályozzuk, hogy a mások dolgaiba ártsa magát.

GRÓF Ez igaz, dehát -

FIGARO *(eltűnődve)* Valami ártatlan kis patikaszer kellene ide.

GRÓF Gaz kópé!

FIGARO No-no, hát ártani akarok én nekik? Hiszen különben is én szoktam ellátni őket. Most csak arról lenne szó, hogy összekeverjem valamennyit.

GRÓF Igen, de hátha gyanút fog a vén doktor?

FIGARO Olyan gyorsan kell nyélbeütni, hogy a gyanú utol se érhessen. Van egy ötletem! A trónörökös ezrede most érkezett a városba.

GRÓF Az ezredes jó barátom.

FIGARO Helyes! Állítson be a doktorhoz, mint huszár, egy beszállásolási cédulával; ő kénytelen lesz szállást adni; a többit pedig bízza reám.

GRÓF Remek!

FIGARO Az sem lenne rossz, ha úgy tenne, mintha be volna csípve egy kissé.

GRÓF Mire jó az?

FIGARO Hogy a doktornak eszébe ne jusson gyanakodni. Higgye azt, hogy a gróf úr csak aludni akar, nem pedig őt lóvá tenni.

GRÓF Kitűnő. Gyerünk rögtön!

FIGARO Hogyisne. Méghogy együtt lásson bennünket. Még az is félő, hogy fölismeri a gróf urat. Nagyon elővigyázatos barom.

GRÓF Igazad van.

FIGARO Vagy, tán nem tudja eljátszani azt a nehéz szerepet, a becsípett huszártisztet?

GRÓF Csúfolódol? *(Ittas mozdulatokkal.)* Hé, barátocskám, ez a Bartolo doktor háza?

FIGARO Bizony Isten, nem rossz. Csak a lábai nem elég részegek még. *(Részegebben.)* Ez a Bartolo doktor háza?

GRÓF Te egy részeg parasztot játszol!

FIGARO Az az igazi; mert a paraszt élvezetből issza le magát.

GRÓF Nyílik az ajtó.

FIGARO A mi emberünk. Húzódjunk félre. *(Elbújnak.)*

6. jelenet.

(Előbbiek, Bartolo.)

BARTOLO *(kilép, visszaszól a házba)* Rögtön visszajövök. Senkit be ne bocsássatok. Őrültség volt lejönnöm az imént. Rögtön gyanakodnom kellett volna... és Bazilio sem jön. Neki kellett volna mindent elintéznie, hogy az esküvőt holnap, a legnagyobb titokban megtarthassuk. Csak nem történt valami baja?... *(Dörmögve és morfondírozva el.)*

7. jelenet.

(Előbbiek, Bartolo nélkül.)

GRÓF Mit hallok? Holnap titokban megesküszik Rozinával?

FIGARO Gróf úr, mentől nehezebb célt érni, annál ügyesebben kell hozzáfogni.

GRÓF *(hangosan)* Gyerünk, nehogy a hitvány félelem megfosszon erőmtől. A bátorság a harcban oly erény, mely minden akadályt legyőz.

FIGARO Nagyszerű idézet.

GRÓF *(halkan)* Biztosan fülel a zsalugáterek mögött. Dehát ki az a Bazilio, aki ezt a házasságot intézi?

FIGARO Egy gaz kópé, zenére oktatja a kisasszonyt. Bele van habarodva a saját művészetébe. Egyébként haszonleső fráter, minden lében kanál, aki térdre hull egy tallér előtt, hanem azután hamar végére jár. *(Az ablakra néz.)* Ott van! Ott van!

GRÓF Kicsoda?

FIGARO Ott a redőny mögött. Ott van! Ne nézzen oda! Ne nézzen oda!

GRÓF Miért?

FIGARO Hát nem az állott a cédulán, hogy énekeljen közömbösen, azaz: énekeljen, mintha csak azért énekelne, hogy énekeljen. Óh, ott van! Ott van!

GRÓF Minthogy ismeretlenül kezdtem őt érdekelni, nem hagyom el a felvett Lindor nevet; diadalom annál nagyszerűbb lesz. De hogyan énekeljek erre a zenére? Nem tudok én rímeket faragni!

FIGARO Énekelje azt, ami eszébe jut. A szerelmes szív nem érzékeny a verstan iránt. Itt a gitárom.

GRÓF Mit csináljak vele? Nagyon rosszul játszom.

FIGARO Azt hittem, hogy a nagyurak mindent tudnak. Hát csak pengesse, ahogy jön. Sevillában nem lehet gitár nélkül énekelni. Rögtön felismernék. *(Az erkély alá húzódik.)*

GRÓF *(sétálva énekel)*:

Parancsolod, mondjam meg hogy hívnak engem,
Névtelenül szeretni mertelek híven...

FIGARO Bravó! Bravó! Csak bátran! Tovább!

GRÓF

Megmondom hát, de mondd te is meg,
Hogy tőled én mit remélhetek,
Óh, szólj egy szót hozzám,
S én a sírig hű leszek.

FIGARO Teringettét! Magam sem csinálnám jobban, pedig én tartok magamról valamit.

GRÓF

Nevem Lindor, egyszerű, nem ragyog fénnyel,
Diák vagyok, ám csordultig szívem reménnyel.
Volnék én bár gazdag legény,
Hogy kincsem lábadhoz tehetném én,
De így csak szívem a tiéd
Mely örökké érted ég.

FIGARO Meg vagyok hatva. Bizony isten, meg vagyok hatva! Ez szívszaggató! Egyenesen szívszaggató!

GRÓF Figaro!

FIGARO Gróf úr!

GRÓF Hiszed, hogy meghallotta?

ROZINA *(bent énekelve)*:

Azt súgja minden, hogy Lindor hívem,
S bevallom érte dobban a szívem.

(Ajtó betevése hallatszik.)

FIGARO Most már csak elhiszi, hogy Rozina meghallotta?

GRÓF Abbahagyta, bizonyosan bejött hozzá valaki.

FIGARO Szegény kicsike! Hogy remegett a hangja éneklés közben. Meg van fogva az édes.

GRÓF Ő maga is használta ezt a fogást, amelyet nekem ajánlott.

„Azt súgja minden, hogy, Lindor hívem,
S bevallom, érte dobban a szívem.”

Milyen bájos! Milyen elmés!

FIGARO Milyen fortélyos! Milyen szerelmes!

GRÓF Hiszed, hogy enyém lesz, Figaro?

FIGARO Még akkor is, ha az ablakon kell kijönnie.

GRÓF Elhatároztam: Rozináé leszek egész életemre!

FIGARO Elfelejti, gróf úr, hogy Rozina már nem hallgatja.

GRÓF Figaro úr, én csak annyit mondok: Rozina a feleségem lesz, és ha jól szolgálod a tervemet, ha nem árulod el a nevemet... Hiszen tudod, ismersz...

FIGARO Megadom magamat. Figaro fiam, most fog a teli erszény az öledbe hullani.

GRÓF Most már gyerünk, még gyanút keltünk itt a hosszú ácsorgással.

FIGARO Tehát bemegyek a házba, előveszem minden tudásomat, elaltatom az elővigyázatot, fölébresztem a szerelmet, félrevezetem a féltékenységet, megzavarom a cselszövést és felborítok minden akadályt. A gróf úr pedig nálam felöltözik huszárnak, megírja a lakáscédulát és megtömi a zsebeit arannyal.

GRÓF Kinek kell az az arany?

FIGARO Az arany, az arany. De kérem, pénz a lelke mindennek!

GRÓF No ne félj, megtömöm a zsebeimet.

FIGARO Én meg már itt sem vagyok. *(Indul.)*

GRÓF Megállj!

FIGARO Mi baj?

GRÓF A gitárod.

FIGARO *(visszajön)* Az ám! A gitárom!

GRÓF Megállj!

FIGARO Mi baj?

GRÓF A lakásod?

FIGARO Az ám! A lakásom! *(Énekel.)*

El ne felejtse
Hogy hova tartson,
Műhelyem itt van
Jobbra a sarkon.
Díszes az ajtó,
Kékre kifestve,
Függönye tarka
És leeresztve.
Ablaka karika,
Ólom a kerete,
Három a tányér és
Sárgaréz a verete.
Kívül egy tábla lóg,
Rajta a címerem,
Felette felirat
Hirdeti hírnevem.
Mindenes, borbély és
Fogorvos, patikus,
Szamár- vagy lódoktor,
Vagy akár kirurgus,
Kézzel és tanáccsal:
Manu, consilio,
Ahogyan jólesik
Szolgája Figaro.
Figaro, Figaro,
Figaro, Figaro,
Ahogyan jólesik,
Szolgája Figaro!

(Beszalad a házba.)

(Függöny.)

Második felvonás.

(Szoba Bartolo doktor házában. A háttérben lezárt redőnyű ablak.)

1. jelenet.

ROZINA *(egyedül, az erkélyajtónál)* Jaj, hiszen én egyedül vagyok a házban! Marcellina beteg, a többieknek dolguk van, senki sem látja, hogy levelet írok. *(Az asztalhoz megy, írni kezd.)* Igazán, már azt kell hinnem, hogy a falaknak szemük és fülük van, vagy pedig a gyámom egy gonosz manót rejteget a házban, aki mindent megles. Nem szólhatok egy szót, nem tehetek egy lépést, hogy az öreg rögtön rá ne jöjjön. Ah, Lindor! *(Lepecsételi a levelet.)* Már csak leragasztom a levelet, bár igazán nem tudom, mikor és mi módon juttathatom el a kezébe. *(Kopogás és ajtónyitás hallatszik.)* Jaj, lehet, hogy Figaro! A redőnyön keresztül láttam, hogy sokáig beszélgetett vele. Figaro jó fiú, sokszor úgy mutatta, hogy sajnál. Jaj, csak legalább egy pillanatig beszélhetnék vele.

2. jelenet.

(Rozina, Figaro.)

FIGARO Jó napot kívánok!

ROZINA Figaro úr, farkast emlegettem.

FIGARO Drága kis báránykа!... Hogy van a kisasszony?

ROZINA Rosszul.

FIGARO Mi a baj?

ROZINA Megöl az unalom.

FIGARO Elhiszem. Az csak az ostobákat szokta hizlalni.

ROZINA Kivel beszélt az imént odalent? Nem hallottam, de...

FIGARO Egy fiatalemberrel.

ROZINA Azt tudom. De miféle fiatalemberrel?

FIGARO Távoli rokon.

ROZINA Mi a foglalkozása?

FIGARO Diák.

ROZINA Még csak diák?

FIGARO De nagyon tehetséges!

ROZINA Meg vagyok róla győződve.

FIGARO Szellemes.

ROZINA Elhiszem.

FIGARO Van jövője!

ROZINA Hát hogyne.

FIGARO És - csinos. *(Rozina hallgat.)* Nem találja csinosnak?

ROZINA Sőt, ellenkezőleg. Mi a neve?

FIGARO Lindor.

ROZINA Szép neve van.

FIGARO Szép állása is lehetne, ha lett volna maradása Madridban.

ROZINA Sevillában is kaphat állást. Aki olyan tehetséges, szellemes -

FIGARO És csinos -

ROZINA Amilyennek maga mondja... az itt is fog találni állást.

FIGARO Igen, ha nem volna egy nagy hibája.

ROZINA Mi a hibája?

FIGARO Szerelmes.

ROZINA Szerelmes! Az csak nem hiba?!

FIGARO Egy szegény fiúban inkább hiba, mint erény.

ROZINA És kibe szerelmes?

FIGARO Ezt már igazán nem árulhatom el, - főként a kisasszonynak.

ROZINA Azt hiszi, hogy tovább mondanám? Én nagyon titoktartó vagyok.

FIGARO Annyira érdekli a kisasszonyt?

ROZINA Csak mert a maga rokona.

FIGARO Hát persze...

ROZINA No, mondja már, ki az?

FIGARO Egy ifjú, takaros, szelíd, előzékeny, üde, kívánatos szüzecske; piciny lábával, párnás kacsóival, sudár termetével, rózsás szájacskájával, gömbölyű vállával, bársonyos bőrével, ah... és az arcocskája... a szeme... a foga... Bűbájos látvány!

ROZINA Ebben a városban?

FIGARO Sőt, ebben a kerületben.

ROZINA Talán csak nem ebben az utcában?

FIGARO De, igen.

ROZINA És hogy hívják azt a lányt?

FIGARO Nem mondtam meg a nevét?

ROZINA Nem. Mindent megmondott, épp csak a nevét nem; mondja hamar, ha nem siet vele, még belép valaki, aztán sohasem tudom meg.

FIGARO Mindenáron tudni akarja kisasszony? Jól van! Tehát ez a lány... a kegyed gyámapjának... a gyámleánya.

ROZINA A gyámleánya?

FIGARO Doktor Bartolo gyámleánya. Mit szól ehhez?

ROZINA Óh, Figaro úr - én - nem hiszek önnek.

FIGARO Értem. Az ő szájából akarja hallani. A fiú alig várja, hogy idejöhessen.

ROZINA Ne rémítsen meg!

FIGARO Ugyan mitől fél? Félni az a legrosszabb üzlet. Aki fél attól, hogy félni fog, az már egészen meg van ijedve. Különben itt nincs is ok a félelemre.

ROZINA Hogy-hogy?

FIGARO Holnap reggelig a kisasszony minden őrzőjét harcképtelenné teszem.

ROZINA Ha Lindor engem igazán szeret, akkor arra kérem, hogy maradjon nyugodtan.

FIGARO Kisasszony, a szerelem és a nyugalom nem férhet meg egy szívben. A mai fiatalság olyan rossz helyzetben van, hogy csak kettő között választhat: szerelmet nyugalom, vagy nyugalmat szerelem nélkül.

ROZINA *(lesüti a szemét)*: Nyugalom szerelem nélkül.

FIGARO Csak tengődés. A szerelem nyugalom nélkül sokkal érdekesebb. Ha én nő volnék...

ROZINA Végre is, egy fiatal lány nem akadályozhatja meg, ha őt egy fiatal ember tisztességes szándékkal becsüli.

FIGARO Már pedig az én rokonom végtelenül becsüli kegyedet.

ROZINA De, ha valami vigyázatlanságot követ el, a legnagyobb bajba dönthet bennünket.

FIGARO Igaza van! De ezt könnyen megtilthatja neki. Írjon egy kis levélkét... Egy ilyen kis levélnek bűvös hatása van.

ROZINA *(odaadja neki az imént írt levelet)*: Igazán nincs időm másikat írni. A gyámom minden pillanatban jöhet. Mondja meg neki, mondja meg neki világosan. - *(Figyel.)*

FIGARO Nem, senki.

ROZINA Hogy amit teszek, azt csak tiszta barátságból...

FIGARO Magától értetődik. Teringettét. Ezt nem hittem volna.

ROZINA Csak tiszta barátságból... érti? Csak hogy figyelmeztessem a veszélyre. Nem szeretném, ha elcsüggedne és...

FIGARO A kisasszony azt hiszi, hogy szalmaláng! Ne tessék félni! A szél, amely a gyertyát eloltja, lángralobbantja a parazsat. És mi parázs vagyunk. Ha csak beszélünk Önről, olyan tüzet áraszt, hogy szenvedélye engem is csaknem megperzsel, bár én csak egyszerű néző vagyok.

ROZINA Jaj, a gyámom! Ha itt találja magát... Menjen ezen a szobán keresztül, de lábujjhegyen, hogy meg ne hallja.

FIGARO Legyen nyugodt! *(Magában, a levelet nézve.)* Ezt nem hittem volna! *(El egy mellékajtón.)*

3. jelenet.

ROZINA *(egyedül)* Megöl a nyugtalanság, amíg le nem ér. Mennyire szeretem ezt a Figarót! Becsületes ember, s milyen jó rokon! *(Hímzést vesz a kezébe.)* Megjött! Folytassuk a munkát!

4. jelenet.

(Bartolo, Rozina.)

BARTOLO No megállj, te gazember, te szárazföldi haramia, te tengeri kalóz, te útonálló, te betörő, kerülj csak a markomba, majd megszorítom a torkodat! Az ember egy pillanatra sem teheti ki a lábát anélkül, hogy otthon...

ROZINA Miért haragszik ennyire, uram?

BARTOLO Az az átkozott borbély csak egyet fordult nálam és megnyomorította az egész házamat. Még a kaput is nyitva hagyták. Fürgének bódítószert adott, Fickónak tüsszentőport, Marcellinának eret vágott a lábán. Még az öszvéremet sem hagyta ki. Annak a szegény vak baromnak mustártapaszt rakott a szemére. Száz tallérommal tartozik és így akarja ledolgozni. No csak hozza el a számlát, majd én számolok vele. Senki sincs az előszobában. Úgy lehet itt ki-be járni, mint egy kocsmában.

ROZINA No de ki tolakodhatnék ide önön kívül?

BARTOLO Jobb félni, mint megijedni. Tele van ma a város vakmerő szélhámosokkal, akik semmitől sem riadnak vissza. Ma reggel is, nem felkapta a dalocskádat valaki, mielőtt még leérhettem volna? Óh én...

ROZINA Maga valóságos gyönyörűséggel fúj fel minden apróságot. Azt a dalocskát elfújhatta a szél, felvehette az első járókelő, vagy mit tudom én...

BARTOLO A szél? Az első járókelő? Nincs a világon szél, kisasszony. Nincs első járókelő! Mindig készakarva strázsál ott valaki, hogy felkapja a papirost, amelyet a hölgy látszólag véletlenül leejt az erkélyről.

ROZINA Látszólag? Uram!

BARTOLO Úgy van, kisasszony, látszólag.

ROZINA *(félre)* Óh, te gonosz vénember!

BARTOLO Csakhogy ez többé nem fog megtörténni. Befalaztatom az erkélyajtót.

ROZINA Falaztassa be mindjárt az ablakokat is. Börtön és fegyház között már nem is olyan nagy a különbség.

BARTOLO Hát bizony, az utcára néző ablakokat nem is ártana befalaztatni. De ni... az az istenverte borbély csak nem jött be ide hozzád?

ROZINA Hát már a borbélytól is fél?

BARTOLO Tőle csak úgy, mint mástól.

ROZINA Ez legalább őszinte válasz.

BARTOLO Bízzál az egész világban, s lesz nemsokára feleséged, aki megcsal, egy tucat barátod, aki biztatja s egy csomó szolgád, aki segíti.

ROZINA Azt hiszi, hogy egy erényes nő Figaro csábításainak nem tud ellentállni?

BARTOLO Furcsa teremtés a nő, nem lehet kiismerni. Láttam én erényes nőket, akik nem tudtak, de nem is akartak ellentállni. Nősténytigrisek, mindig karmolásra készen.

ROZINA *(felháborodva)* Csak egy utálatos féltékeny ember képes ilyesmit kitalálni. Azt is azért, hogy igazolhassa saját őrültségeit. Bezárja az embert, sértegeti és azt állítja, hogy pusztán szerelemből. Tiszta szerencse, hogy ezt soha senki sem fogja elhinni neki.

BARTOLO Ez az! Íme, az asszonyok kiindulási pontja „Senki sem fogja elhinni". Ez bírja őket a tettre.

ROZINA Ez már felháborító! Uram, ha elég az, hogy valaki férfi és máris tetszik a nőknek, - akkor, miért undorodom én annyira öntől?

BARTOLO Miért? Miért? Feleljen először arra, amit a borbély felől kérdeztem.

ROZINA *(túlozva)* Hát igen, a borbély itt volt nálam, láttam őt, beszéltem vele; nem titkolom, hogy minden szavát vonzónak és kellemesnek találtam. Azt se bánom, ha ön ezért megpukkad. *(Elszalad.)*

5. jelenet.

BARTOLO *(egyedül)* Óh, óh, a pogányok, ezek a kutya inasok! Fickó! Fürge! Átkozott Fürge!

6. jelenet.

FÜRGE *(ásítva, csaknem alva, belép)* Aaóh! Aaóh! Aaaóh!

BARTOLO Hol voltál te ostoba dög, te haszontalan semmirekellő, amikor a borbély itt járt?

FÜRGE Jaj, nagyságos úr, én... aaóh! Aaóh!

BARTOLO Bizonyosan valami disznóságon törted a fejedet, mi? Te nem láttad Figarót?

FÜRGE Hogyne láttam volna, hiszen ő mondta nekem, hogy olyan beteg vagyok, hogy no... és igazat is mondott, mert alig, hogy kimondta, nyilallást éreztem minden bordámban. Aaóh! Aaóh!

BARTOLO *(utánozva)* Alig, hogy kimondta! És hol van az a semmirekellő Fickó? Orvossággal tömte tele azt a gyereket is az én engedélyem nélkül. Emögött valami gazság lappang.

7. jelenet.

(Előbbiek, Fickó.)

FICKÓ *(mankóra támaszkodva jön, mint egy aggastyán. Közben folyton tüsszent.)*

FÜRGE *(ásítva)* Itt jön Fickó!

BARTOLO Tüsszents vasárnap.

FICKÓ De, de, már, ö-ö... ötvenedszer tüsszentek egy perc óta. *(Tüsszent.)* Össze vagyok zúzva!

BARTOLO Gazfickók, azt kérdezem tőletek, volt e valaki Rozinánál és ti nem akarjátok megmondani nekem, hogy ez a kötnivaló borbély -

FÜRGE *(ásít)* Az a Figaro úr is valaki? Aaóh!

BARTOLO *(pofonvágja Fürgét)* Nesze neked Figaróddal együtt.

FÜRGE *(nagyot ugrik ijedtében)* Óh édes istenem!

BARTOLO Fogadok, hogy ez a gézengúz egy húron pendül vele.

FÜRGE Én pendülök?

FICKÓ *(tüsszent)* Nagyságos úr - hát van itt igazság? Van itt igazság?

BARTOLO Igazság? Az jó nektek egymás között, de én azért vagyok a gazdátok, hogy mindig nekem legyen igazam!

FICKÓ *(tüsszentve)* De ha valami igaz.

BARTOLO Ha valami igaz? De ha én azt akarom, hogy ne legyen igaz, akkor megkövetelem, hogy ne is legyen igaz. Még csak az kellene, hogy az ilyen gazembereknek is igazuk lehessen! Mi lenne akkor a tekintélyből?

FICKÓ *(tüsszentve)* Akkor én inkább felmondok. Nem szolgálok tovább ebben a purgatóriumban.

FÜRGE *(sírva)* Úgy bánik a szegény emberrel, mint egy disznóval.

BARTOLO Akkor vigyen el az ördög, te szegény ember! *(Utánozza őket.)* Az egyik a szemembe tüsszent, a másik a pofámba ásít.

ROZINA *(már előbb bejött)* Eredjetek aludni, rátok fér már a pihenés!

BARTOLO Mi az, kisasszony, maga védi ezeket velem szemben? Úgy gondolja, hogy még nem elég szemtelenek?

FICKÓ Esküszöm, ha a kisasszony nem volna, hát nem lenne módja az embernek, hogy megmaradhasson ebben az átkozott házban. *(Rozina, Fürge, Fickó elmennek.)*

BARTOLO Ez a Figaro egytől-egyig megnyomorította őket. Haramia, így akarja ledolgozni az adósságát.

8. jelenet.

(Bartolo, Don Bazilio, Figaro.)

(Figaro a mellékszobában rejtőzködik, időnként előjön hallgatózni.)

BARTOLO Ah, Don Bazilio, zeneleckét jön adni Rozinának?

BAZILIO Az igazán nem lenne sürgős.

BARTOLO Beszóltam Önhöz, de nem találtam otthon.

BAZILIO Az Ön dolgában jártam el. Nagyon kellemetlen híreket hallottam.

BARTOLO Önre nézve?

BAZILIO Nem, Önre nézve. Gróf Almaviva itt van Sevillában.

BARTOLO Halkabban. Az, aki Rozinát egész Madridban kerestette?

BAZILIO A Főtéren lakik és álruhában jár ki minden nap.

BARTOLO Hát ez bizonyosan én ellenem öltözködik. Mit tegyek?

BAZILIO Ha akárki volna, könnyű lenne megugrasztani.

BARTOLO Az ember rajtaütne éjjel - jól fölfegyverkezve, páncélosan...

BAZILIO Isten őrizz. Ilyesminek kitenni magunkat? Bele kell őt keverni valami piszkos ügybe. Keverni, keverni a rágalmat, amíg megnő, sistereg, ropog, pukkan...

BARTOLO Maga így akar lerázni valakit a nyakáról?

BAZILIO Doktor úr, hát tudja maga, mi a rágalom? Dehogy tudja, mert különben nem kicsinyelné le. A legderekabb embernek is úgy megnyomja a derekát, hogy csak úgy nyekken belé. Higgye el nekem, hogy nincs olyan együgyű gazság, oly szörnyű borzalom, olyan képtelen hazugság, amelyet kellő ügyességgel ne tudna az ember egy nagy város semmittevőinek a nyakába varrni. Nekünk pedig olyan embereink vannak e célra, hogy még! Az egész úgy kezdődik, mint halk moraj, mint amikor a fecske vihar előtt horzsolja szárnyával a talajt; pianisszimó, pianisszimó, lebben, morajlik s röptében elhullajtja a méreganyagot. Egy ajak felfogja és piano, piano, ügyesen becsúsztatja a fülbe. Már el van hintve, megfogom, elindul, hullámot ver és rimforzandó egyik száj adja tovább a másik szájnak, s forog, forog, mint az ördög motollája, aztán egyszerre nem tudni hogyan, a rágalom felegyenesedik, sziszegni kezd, megdagad és szemlátomást növekszik, mintha felfújná magát. Nekirúgtat, kitárja szárnyait, kavarog, s visz, sodor, ragad, kitör, mennydörög és hála az égnek, közfelkiáltás lesz belőle, egy egész város, egy egész tömeg crescendója, a gyűlöletnek és hajszának egyetemes kórusa. Ki az ördög állhat ennek ellent?

BARTOLO Miféle hetet-havat hord itt össze nekem, Bazilio? Mi köze ennek a piano-crescendónak az én helyzetemhez?

BAZILIO Mi köze van hozzá? Hát nem akarja ártalmatlanná tenni az ellenségét?

BARTOLO Legyen nyugodt, én Rozinával megesküszöm, mielőtt még ő megtudná, hogy a gróf itt ólálkodik Sevillában.

BAZILIO Akkor egy pillanatot sem szabad elvesztenie.

BARTOLO Hogy állunk, Bazilio, az üggyel? Ön magára vállalta az egészet!

BAZILIO Igen, de Ön megfeledkezett az előlegről. Már pedig a dolgok harmóniájában az egyenlőtlen házasság, a kedvezőtlen bírói ítélet, a kézzelfogható jog-kijátszás olyan disszonanciák, amelyeket csak az arany tökéletes csengésével lehet elsimítani és feloldani.

BARTOLO *(pénzt ad neki)* Itt van, amit kívánt, csak már üssük nyélbe a dolgot.

BAZILIO Ez már okos beszéd. Holnapra minden rendbejön. Önnek csak az a feladata, hogy a mai nap folyamán senki se férhessen a gyámleányához.

BARTOLO Bízza csak rám. Eljön ma este, Bazilio?

BAZILIO Ne várjon. Egész nap csak az Ön házasságával foglalkozom. Ne várjon rám.

BARTOLO *(kikíséri)* Alászolgája. Maradjon doktor úr, csak maradjon.

BARTOLO Nem, nem, bezárom Ön után a kaput. *(El.)*

9. jelenet.

FIGARO *(kijön a mellékszobából)* Milyen óvatos az öreg. Zárd be a kaput, zárd be, majd ha lemegyek, kinyitom én a gróf előtt. Nagy gazember ez a Bazilio. Szerencsére nagyobb tökfilkó, mint amekkora zsivány. Ahhoz, hogy a rágalomnak sikere legyen a világban, az kell, hogy a rágalmazó is legyen valaki. Állás, család, név, rang, vagyon kell ahhoz, te mafla. De egy Bazilio! Hiába rágalmaz, senki se hisz neki.

10. jelenet.

(Rozina, Figaro.)

ROZINA Jaj, Figaro úr, maga még itt van?

FIGARO A maga szerencséjére, kisasszony. Gyámapja és énekmestere abban a hiszemben, hogy egyedül vannak, kitárták egymásnak a szívüket.

ROZINA És maga, Figaro úr, hallgatózott? Tudja-e, hogy ez nagyon csúnya dolog?

FIGARO Hallgatózni? Az önképzésnek ez a legjobb módja. Mi mindent tanul meg az ember, amit sohasem tudott. Csak így tudhattam meg, hogy gyámja holnap feleségül fogja venni magát.

ROZINA Jézus Mária!

FIGARO Ne féljen! Annyi dolgot adok neki, hogy nem lesz ideje az esküvőre gondolni.

ROZINA Már jön is vissza. Menjen le a hátsó lépcsőn. Jaj, meghalok a félelemtől.

FIGARO *(elszalad)*.

11. jelenet.

(Bartolo, Rozina.)

ROZINA Vendége volt az imént?

BARTOLO Don Baziliót kísértem le és nem ok nélkül. Jobban szeretnéd, ha Figaro lett volna, mi?

ROZINA Higgye el, hogy nekem mindegy.

BARTOLO Szeretném tudni, mi sürgős beszélnivalója volt a borbélynak veled?

ROZINA Megmondjam? Beszámolt nékem Marcellináról, azt mondja, rosszul van.

BARTOLO Beszámolt, úgy? Fogadni mernék, hogy valami kis levélkét adott át neked.

ROZINA Ugyan kitől, ha szabad kérdeznem?

BARTOLO Eh, kitől? Attól, akinek a nevét a nők sohasem árulják el. Mit tudom én? Talán feleletet hozott az erkélyről ledobott papirosra?

ROZINA Tudja mit? Maga ezt igazán megérdemelné.

BARTOLO *(nézi Rozina kezét)* Csak ő lehetett, hiszen írtál.

ROZINA Maga mindenáron rá akar venni, hogy ezt mondjam. Igazán mulatságos.

BARTOLO Egy csöppet sem. Hiszen az ujjad még most is tintás. Óh, ravasz senora!

ROZINA Ugyan már!

BARTOLO *(folyvást a kezét tartja)* A nő azt hiszi, biztonságban van, ha egyedül van.

ROZINA No hallja, hát ez is bizonyíték! Hagyja már abba, mert még kicsavarja a karomat! Babráltam a gyertyával, megégettem az ujjamat, s mert mindig azt hallottam, legjobb akkor rögtön tintába mártani, hát tintába mártottam.

BARTOLO Tintába mártottad?... Itt ma reggel hat levélpapír volt. Minden reggel meg szoktam számolni. *(Számol.)* Három, négy, öt -

ROZINA Hat -

BARTOLO Nem hat, csak öt. A hatodik hiányzik.

ROZINA *(lesütött szemmel)* A hatodikból zacskót csináltam, cukorkát küldtem benne Figaro kishúgának.

BARTOLO Figaro kishúgának? És ez a toll, amely egészen új volt, hogy lett fekete? Talán a Figaro kishúgának a címét írtad meg vele?

ROZINA *(pillanatnyi szünet után)* Egy megfakult virágot igazítottam ki vele azon a mellényen, amelyet Önnek hímzek.

BARTOLO Hát ez gyönyörű! Én hinnék is neked, ha állandóan el nem pirulnál folytonos hazugságaid miatt. Még nagyon kezdő vagy, gyermekem.

ROZINA Hogyne pirulnék, amikor a legártatlanabb dolgokat is olyan gonoszul kiforgatja.

BARTOLO Biztos, hogy nincs igazam. Megégetted az ujjadat, aztán tintába mártod, bonbont küldesz Figaro kishúgának, virágot rajzolsz a mellényemre: van-e ennél ártatlanabb dolog a világon? Pedig ez csupa hazugság, hogy elleplezzen egy igaz dolgot. „Egyedül vagyok, nem lát senki, úgy hazudok, ahogy akarok.” De az ujjnak hegye, úgy-e fekete marad, a toll piszkos, a levélpapír hiányzik. Úgy-e, megfogtam!

12. jelenet.

(Gróf, Bartolo, Rozina.)

GRÓF *(lovasegyenruhában, látszólag becsípve. Dalolva jön)*.

BARTOLO Hát ez a katona mit akar? Eredj a szobádba!

GRÓF *(énekelve Rozina felé megy)* Hölgyeim, kettőjük közül melyiket hívják doktor Barnalónak? *(Rozinához.)* Kisasszony, én...

BARTOLO Bartolo!

GRÓF Bartolo - Barnaló! Fütyülök rája! Csak arról van szó, hogy kettejük közül melyik - *(Rozinához.)* Vegye át ezt a levelet.

BARTOLO Melyik? Láthatja, hogy csak én lehetek. Melyik?! Eredj, Rozina, nem látod, hogy ez az ember be van állítva.

ROZINA Még hogy Önt magára hagyjam ővele! Egy hölgy jelenlétében mégiscsak fékezi magát.

BARTOLO Eredj, eredj, én nem félek.

ROZINA *(el)*.

13. jelenet.

(Gróf, Bartolo.)

GRÓF Rögtön magára ismertem, a személyleírás után.

BARTOLO *(a Grófhoz, aki levelet szorongat a markában)* Mi az, amit zsebredugott?

GRÓF Azért dugtam zsebre, hogy ne tudhassa meg.

BARTOLO A személyleírásom? Ezek a tisztek mindig azt hiszik, hogy a legénységgel beszélnek.

GRÓF Azt hiszi, hogy Önnek nincs személyleírása? *(Énekel)*:

Himbálva leng kopasz feje
És felemás a két szeme.
Jobb válla jóval magasabb,
Otromba furcsa, torz-alak.
Arcát a sok ragya kiverte,
A lába görbe, orra ferde.
Maga felé nyúlik a karja:
S mindig csak a rosszat akarja.
A hangja bősz, rikácsoló,
Doktorok gyöngye, Bartolo!

BARTOLO Mi ez? Ön sérteget engem? Pusztuljon!

GRÓF Pusztuljak?! Micsoda hang! Tud-e olvasni doktor Barnaló?

BARTOLO Botor kérdés.

GRÓF Ne vegye zokon, mert én, aki legalábbis annyira doktor vagyok, mint Ön -

BARTOLO Hogy-hogy?

GRÓF Én vagyok az ezred lódoktora! Azért szállásoltak Önhöz, kedves kolléga.

BARTOLO Kedves kolléga?

GRÓF Természetesen, tisztán figyelmességből, maga vén disznó.

BARTOLO Lódoktorhoz mer engem hasonlítani?

GRÓF *(énekel)*:

Én felcser úr nem ámítom,
De azt hiszem, sőt állítom,
Ön nem lovaknak doktora,
Lovat nem gyógyított soha.
A sok beteg, ki idejár,
Sosem volt ló, csak nagy szamár,
A természet a legjobb doktor;
Nem ijed meg a doktoroktól.
S ha meggyógyult itt sok beteg,
Doktor úr arról nem tehet.

Most csak elég udvariasan beszéltem?

BARTOLO Hallja maga, tudatlan kézműves, hogy meri porbarántani a legelső, a legnagyobb és leghasznosabb művészetet?

GRÓF Azoknak hasznos, akik gyakorolják.

BARTOLO Azt a művészetet, melynek sikerét bearanyozza az égi nap.

GRÓF S melynek balsikerét eltakarja az anyaföld.

BARTOLO Látszik, hogy lovakkal szokott társalogni.

GRÓF Tévedés. A lódoktor nem társalog a pácienseivel, de meggyógyítja őket, doktor Vízfej... Míg Önök társalognak a pácienseikkel...

BARTOLO De nem gyógyítjuk meg őket?

GRÓF Ön mondta. Bár Önnek elegendő lenne beszélgetni a mi pácienseinkkel, egy-kettőre el lenne intézve a királyi lovasság.

BARTOLO Végre is, mit akar itt? Mit kíván?

GRÓF *(mintha nagyon haragudna)* Mit akarok? Hát nem látja?

14. jelenet.

(Rozina, Gróf, Bartolo.)

ROZINA *(beszalad)* Az istenért, vitéz úr, ne mérgelődjék! *(Bartolóhoz.)* Szóljon hozzá szelídebben, hiszen félrebeszél.

GRÓF Jól mondja: ez az ember félrebeszél. Mi azonban nem beszélünk félre. Maga kegyes, én legyes vagyok... Szóval: én ebben a házban csakis magával óhajtok tárgyalni.

ROZINA Mivel szolgálhatok, vitéz uram?

GRÓF Csekélység az egész, gyermekem. Csakis arról van szó, tisztesség ne essék, szólván, hogy itt hálhassak ma éjjel. *(Mutatja az írást.)*

BARTOLO Egyéb baja nincs?

GRÓF Igazán nincs. Olvassa el a kvártélymester szerelmes levélkéjét, amelyet Önnek írt.

BARTOLO Lássuk csak. *(A Gróf eldugja a levelet és másik papírost ad Bartolónak.)* Doktor Bartolo házába elszállásolja, élelmezi, ellátja éjjelre is.

GRÓF Éjjelre is.

BARTOLO Lindor lovastisztet.

ROZINA *(majdnem elárulja magát.)*

GRÓF Mit szól ehhez, doktor úr?

BARTOLO Csak annyit, hogy az Ön kvártélycsinálója közönséges lókötő, mert sevillai tartózkodásom óta fel vagyok mentve mindennemű katonai beszállásolás alól.

GRÓF *(félre)* Lecsapott az istennyila.

BARTOLO Úgy-e, barátocskám, egy kis hidegzuhanyt kapott. Hát csak vonuljon vissza.

GRÓF Egy lovastiszt visszavonuljon? Soha. A beszállásolás alól föl lehet mentve, de az udvariasság szabályai alól nem. Különben is tessék előbb megmutatni a fölmentést.

BARTOLO Ha csak az kell, itt van az íróasztalom fiókjában.

GRÓF *(mialatt Bartolo odamegy, anélkül hogy megmozdulna helyéről)*: Rozina!

ROZINA Lindor!

GRÓF Vegye el!

ROZINA Rajtunk a szeme.

GRÓF Vegye elő a zsebkendőjét, én majd leejtem a levelet. *(Közeledik hozzá.)*

BARTOLO Lassabban vitéz úr. Nem szeretem, ha ilyen közelről bámulják a feleségemet.

GRÓF A felesége?

BARTOLO Mi lehetne más?

GRÓF Legfeljebb az unokája.

BARTOLO *(dühösen olvassa)* „Mi Károly, Isten kegyelméből Spanyolország királya. Khm... khm... Claude Blaisequignolot Bartolo úrnak, azokért a kitűnő és hűségről tanúskodó szolgálataiért, melyeket kiváló értelme és képességei folytán magas személyünknek tett”... *(Fiatalok ezalatt jeleket váltanak.)*... De hiszen nem is hallgat ide.

GRÓF *(egy csapással kiüti Bartolo kezéből a pergamentet, mely a földre hull)* Fütyülök erre az irka-firkára.

BARTOLO Rögtön előszólítom az embereimet.

GRÓF Harc? Háború? Éppen az kell nekem. *(Övén függő pisztolyaira mutat.)* A kisasszony talán még nem is látott csatát.

ROZINA Nem is akarok látni.

GRÓF Pedig nincs mulatságosabb, mint egy csata. Képzelje - *(Taszigálva a doktort.)* a hegyszoros egyik oldalán áll az ellenség, a másikon a szövetséges. *(Rozinához a levelet mutatva.)* A zsebkendőjét! Itt a hegyszoros! *(Dobbant.)*

ROZINA *(kiveszi a zsebkendőjét, a Gróf kettőjük között elejti a levelet.)*

BARTOLO *(lehajol)* Ah! Ah!

GRÓF *(felkapja a levelet)*: Ej, ej, a kisasszony egy levélkét ejtett ki a zsebéből. Talán csak nem szerelmeslevél? Megérdemelné, hogy a férjének adjam át és így büntessem meg azért, mert az előbb visszautasított egy kézcsókot.

BARTOLO Adja ide, adja ide!

GRÓF Lassan doktorkám. Kinek-kinek a magáét.

ROZINA *(utánanyúl)*: Tudom már, hogy mi az, vitéz úr. *(Kiveszi a levelet és köténye zsebébe rejti.)*

GRÓF *(kezet csókol Rozinának)*.

BARTOLO Mi a fene! Meg merte csókolni a kezét? Azonnal távozzék innen, vagy tüstént panaszra megyek a kapitányhoz.

GRÓF Panaszra? És tüstént?... Ez lesz a legokosabb. Mihelyt a kapitány tudomást szerez az esetről, ezt a kézcsókot hozzáírja a zsoldomhoz.

BARTOLO Eltakarodik-e már?

GRÓF Takarodom, takarodom. Adieu, doktor úr. Szent a béke! Isten Önnel, drága hölgy. Kérje a halált, hogy még egy pár csatában feledkezzék meg rólam. Sohasem szerettem még így az életet.

BARTOLO Menjen már. Bár csak tudnék parancsolni a halálnak...

GRÓF A halálnak? Hát Ön nem doktor? Ön olyan jól szolgálja ki a halált, hogy ő sem tagadhat meg Öntől semmit. *(El.)*

15. jelenet.

(Bartolo, Rozina.)

BARTOLO *(utánamegy)*: Valahára elkotródott.

ROZINA Ez a fiatal hadnagy igazán jókedvű ember. Még a mámorán keresztül is látszik, hogy jónevelésű és elmés.

BARTOLO Csakhogy megszabadultunk tőle, édes angyalkám. Most aztán olvassuk el együtt azt a levélkét, amelyet a kezedbe játszott.

ROZINA Micsoda levélkét?

BARTOLO Amelyet a tiszt úr felvett, mintha te ejtetted volna el, pedig csak ő ejtette el, hogy te vedd föl.

ROZINA Még mit nem! Az unokabátyám levele esett ki a zsebemből.

BARTOLO Érdekes! Nekem meg az a gondolatom támadt, hogy ő vette elő a saját zsebéből.

ROZINA Ismerem tán az unokabátyám levelét!

BARTOLO Mibe kerül megtekinteni?

ROZINA Nem is tudom már, mit csináltam vele?!

BARTOLO *(a zsebecskére mutat)*: Ide tetted, ni!

ROZINA Ah! Ah! Olyan szórakozott vagyok!

BARTOLO Igen! Igen! - Majd meglátod, milyen mulatságos kis levél! No, add ide hát szívecském!

ROZINA Micsoda új gyanúsítás ez, uram?

BARTOLO Mi okod lehet arra, hogy ne mutasd meg?

ROZINA Ismétlem e levél nem más, mint unokabátyám levele, melyet tegnap Ön adott át nekem, miután pecsétjét feltörte, és ha már így szóba jött, meg kell mondanom, hogy az ilyen eljárás egyáltalán nincs az ínyemre.

BARTOLO Nem értem.

ROZINA Megvizsgálom én az Önhöz érkezett leveleket? Ha féltékenységből teszi: akkor sért, ha pedig tekintélyével él vissza - méginkább föllázít.

BARTOLO Hogyan? Föllázít? Így még sohasem beszéltél velem!

ROZINA Ha mostanig türtőztettem is magam, ez még nem jogosítja föl Önt arra, hogy engem büntetlenül bántalmazzon.

BARTOLO Miféle bántalomról beszélsz?

ROZINA Hallatlan visszaélés valakinek a leveleit fölbontani.

BARTOLO Nem olvashatom el a feleségem leveleit.

ROZINA Nem vagyok a felesége!

BARTOLO Mégis el fogom olvasni!

ROZINA Nem fogja elolvasni!

BARTOLO Majd meglátod.

ROZINA Ha közeledni mer hozzám, kiszaladok az utcára és lármát csapok!

BARTOLO Csakhogy nem vagyunk ám Franciaországban, ahol mindig a nőnek adnak igazat.

ROZINA Majd meglátjuk. *(Indul.)*

BARTOLO Hohó! *(Felkiált.)* Nyitva a kapu! *(Kirohan.)*

ROZINA *(mialatt Bartolo távol van, kicseréli a két levelet.)*

BARTOLO *(visszarohan)*: Ide azzal a levéllel!

ROZINA Milyen jog alapján.

BARTOLO A legalapvetőbb jog alapján: az erősebb jogánál fogva.

ROZINA Öljön előbb meg, mert én oda nem adom.

BARTOLO Kisasszony! *(Megragadja a kezét.)*

ROZINA Ah! Végem van, ez a szörnyű bánásmód - ah - ah! *(A karosszékbe ájul.)*

BARTOLO *(az ütőerét tapintva)*: Hála Istennek elájult. Legalább nem fogja tudni, hogy elolvastam a levelet. *(Ütőerét állandóan tartva, kiveszi a levelet, amelyet kissé elfordulva igyekszik elolvasni.)*

ROZINA *(kicsit felemelkedik, ravaszul rátekint, egy fejbiccentés után szó nélkül előbbi helyzetébe esik vissza.)*

BARTOLO *(a karosszék mögött olvas, egyik keze Rozina ütőerén)*: A levél csakugyan a bátyjától való! Már most hogyan csillapítsam le? Legalább ne tudja meg, hogy elolvastam. *(Úgy tesz, mintha karjába fogná Rozinát, s a levelet visszateszi.)*

ROZINA *(sóhajtva)*: Ah!

BARTOLO Nincs semmi baj! Kis felhevülés volt csak. A pulzusod egészen rendes. *(Egy kis üvegcséért megy az álló szekrényhez.)*

ROZINA *(gyors mozdulattal meggyőződik arról, hogy Bartolo visszatette a levelet zsebébe.)*

BARTOLO Édes Rozinám. Végy be egy pár csöpp szeszt.

ROZINA Semmit sem akarok magától. Hagyjon békében.

BARTOLO Beismerem, hogy túlságosan izgatott engem az a levél.

ROZINA Törődöm is én a levéllel. Az Ön viselkedése azonban igazán felháborító.

BARTOLO *(letérdel)*: Bocsáss meg nékem, kicsi báránykám!

ROZINA Bocsássak meg, amikor nem akarja elhinni nekem, hogy a levél unokabátyámtól való.

BARTOLO Akár tőle, akár mástól, én nem vagyok rá kíváncsi.

ROZINA Látja, ez már beszéd. Tessék! *(Átadja a levelet.)*

BARTOLO Nekem nem kell, én hiszek a te szavadnak.

ROZINA Most már én kérem, hogy olvassa el.

BARTOLO Nem akarlak megbántani s neked nincs szükséged bizonyítékra.

ROZINA De én akarom, hogy elolvassa.

BARTOLO Én pedig épp azzal akarom tanúságát adni a teljes bizalomnak, hogy nem olvasom el.

ROZINA Köszönöm.

BARTOLO Miután szent a béke közöttünk, add ide a kezedet. Ah, ha te szeretni tudnál engem, milyen boldog lennék.

ROZINA Oh, hogy szeretném Önt, csak tudna nekem tetszeni.

BARTOLO *(kopogás a kapun)*: Tetszeni fogok, tetszeni fogok, hidd el, hogy fogok én még neked tetszeni! *(Kopogás.)* Jön valaki, eredj a szobádba.

ROZINA Igenis.

BARTOLO Itt sohasem lehet az ember biztonságban. *(Siet kaput nyitni.)*

16. jelenet.

ROZINA *(egyedül)*: Ó Lindor!... Olvassuk csak el azt a levelet. *(Olvassa, felkiált.)* Jaj, már késő! Azt írja, hogy folyton ellenkezzem a gyámommal... És én a jó alkalmat elmulasztottam. Még nagyon kezdő vagyok. - Igaza van ennek a... Fülig pirultam akkor is, mikor a levelet átvettem. Még nagyon kezdő vagyok. *(Szobájába siet.)*

17. jelenet.

(Bartolo, Gróf.)

BARTOLO *(hangja kívülről)*: Mit akar?

GRÓF *(kívülről)*: Alonzo vagyok, okleveles zenetanár.

BARTOLO *(kívülről)*: Itt nincs szükség zenetanárra.

GRÓF *(kívülről)*: Tanítványa Don Baziliónak, a nagy zárda orgonamesterének, akinek van szerencséje az Ön gyámleányát oktatni.

BARTOLO *(kívülről)*: Szerencséje! Valóban úgy van.

GRÓF *(zenetanítónak öltözve belép)*: Áldás és békesség lakozzék e hajlékban.

BARTOLO *(belép)*: Szóval, mit óhajt?

GRÓF Bazilio úr rosszul lett, s kénytelen volt ágyban maradni.

BARTOLO Értem küldött? Máris megyek.

GRÓF Amikor azt mondtam, hogy ágyban maradni, úgy értettem, hogy szobában maradni.

BARTOLO Az mindegy, csak menjen előre.

GRÓF Uram, én engedelmet kérek...

BARTOLO Mért kér engedelmet? Ha semmiképp sem akarja, hogy odamenjek, akkor mit akar itt?

GRÓF *(zavartan)*: Doktor úr, én azzal vagyok megbízva... senki sem hall itt bennünket?

BARTOLO *(gyanakodva)*: Nem, nem, titkolódzó uram! Tessék beszélni akadozás nélkül, ha ugyan tud.

GRÓF Don Bazilio azt üzeni önnek.

BARTOLO Beszéljen hangosabban; az egyik fülemre süket vagyok.

GRÓF Kérem. *(Kiáltva.)* Hogy gróf Almaviva, aki a Főtéren lakott -

BARTOLO Halkabban! Halkabban!

GRÓF Ma reggel kiköltözött. Azt is tőlem tudta meg, hogy gróf Almaviva -

BARTOLO Halkabban! Halkabban!

GRÓF *(hangosan)*: Itt időzött a városban. S minthogy én kinyomoztam, hogy Rozina kisasszony írt a gróf úrnak -

BARTOLO Írt neki? Édes barátom, az égre kérem, beszéljen halkabban. Szóval maga kinyomozta, hogy Rozina -

GRÓF *(büszkén)*: Igenis kinyomoztam. Bazilio, akit nagyon nyugtalanít ez az eset, megkért, hogy mutassam be Önnek a kisasszony levelét, ... de az Ön modora velem szemben -

BARTOLO Az én modorom most már nagyon kedves. Az istenért, nem tud halkabban beszélni?

GRÓF Hiszen azt mondta, hogy süket.

BARTOLO Ne haragudjék Senor Alonzo bizalmatlan és nyers fogadásomért, de csupa gazember, cselszövő ólálkodik körülöttem, Azután meg Ön olyan ifjú és olyan csinos. No de, hol a levél?

GRÓF Ez már más. Nem hallgat ki bennünket senki?

BARTOLO Ej, dehogy! Minden cselédem az ágyat nyomja. Rozinát szobájába küldtem. Az ördög bújt a házamba. Hanem azért megnézem... *(Halkan kinyitja Rozina ajtaját.)*

GRÓF *(magában)*: Szépen belekeveredtem! Most mit csináljak a levéllel... Legjobb lenne megugrani... viszont akkor kár is volt idejönni. Megmutassam a levelet? Rozinát értesíteni kellene...

BARTOLO *(csendesen visszatér)*: Az ablaknál ül, unokabátyja levelét olvassa, amelynek én persze feltörtem a pecsétjét. Hol van az ő levele?

GRÓF *(átadja)*: Tessék!

BARTOLO *(olvassa)*: Amióta tudom, hogy ki Ön és mi a helyzete - áruló, ez csakugyan az ő írása!

GRÓF *(rémülten)*: Halkabban!

BARTOLO Ön igazán lekötelezett.

GRÓF Kérem. Szóra sem érdemes. Remélem, hamarosan meggyőzhetem Önt arról, hogy senki sem óhajtja jobban a kisasszony mielőbbi házasságát, mint én.

BARTOLO Hálás leszek érte.

GRÓF Módjában lesz leróni a tartozását. Don Bazilio azt üzeni még, hogy holnapra minden készen lesz, s ha Rozina ellentállna -

BARTOLO Ellent fog állni.

GRÓF Akkor jön a rágalom.

BARTOLO A rágalom! Ó, az a jó Bazilio!

GRÓF Megmutatjuk Rozinának ezt a levelet, s azt hazudjuk neki, hogy egy nőtől kaptuk, akit a gróf imád, s akinek odaadta az ő szerelmeslevelét. Ez annyira fel fogja háborítani, kétségbe fogja ejteni, hogy nem fog többé ellenállni.

BARTOLO *(gyönyörrel)*: A rágalom! Egy nőtől kapta... Ön igazán Bazilio méltó tanítványa. Ráismerek a mesterére. Nem volna jó, ha bemutatnám Rozinának? Ezzel elkerülhetnénk az összebeszélés látszatát.

GRÓF Éppen ezt üzeni Don Bazilio is... De vigyáznunk kell, hogy a kisasszony gyanút ne fogjon.

BARTOLO Azt mondom majd neki, hogy Ön Don Bazilio helyett jött. Talán énekórát is adhatna neki.

GRÓF Az Ön kedvéért még erre is vállalkozom. És ha mégis gyanakodni fog?

BARTOLO Ki van zárva, ha én mutatom be. Különben is Ön jobban hasonlít egy álruhás imádóhoz, mint egy komoly zenetanárhoz.

GRÓF Jó, a levelet azonban még ne említse neki.

BARTOLO Csak holnap. *(Be Rozina szobájába.)*

18. jelenet.

(Gróf gitározni kezd, Bartolo és Rozina veszekednek a mellékszobában.)

ROZINA *(színlelt haraggal)*: Nekem hiába beszél! Hallani sem akarok többé zenéről.

BARTOLO Hidd el, hogy a zene lecsillapítana!

ROZINA Még jobban feldühítene! Hol van az a mester, akit nem mer elküldeni, majd én két szóval kiadom az útját, sőt még Don Baziliónak is. *(Bejön, meglátja Almavivát, elsikoltja magát.)*

BARTOLO Mi bajod?

ROZINA *(két kezét szívére nyomja, nagy zavarban)*: Jaj, istenem, jaj, istenem.

BARTOLO Megint rosszul lett. Alonzo úr -

ROZINA Nem vagyok rosszul, de ahogy megfordultam -

GRÓF Megrándult a lába.

ROZINA Igaz és most rettenetesen fáj.

GRÓF Rögtön észrevettem.

ROZINA *(a Grófra nézve)*: A szívemig nyilallt.

BARTOLO *(Odatol egy karosszéket)*: Ülj le, angyalkám. *(A Grófhoz.)* Így igazán nem vehet énekleckét. Majd máskor. Isten vele, Alonzo úr.

ROZINA Már nem fáj... Nem akarom megbántani a tanár urat, csak tartsuk meg a leckét.

BARTOLO Nem, nem, nem szabad megerőltetned magadat. Adieu, tanár úr.

ROZINA *(a Grófhoz)*: Egy pillanatra! Én ki akarom engesztelni.

GRÓF *(halkan Bartolóhoz)*: Ne ellenkezzék vele.

BARTOLO Jó, nem bánom. Én is itt maradok a lecke alatt.

ROZINA Ilyen áldozatot igazán nem kívánhatok Öntől... Tudom, hogy nem szereti a zenét.

BARTOLO Ma szeretni fogom.

ROZINA Hát akkor kezdjük. *(Bartolóhoz.)* Ó, uram, legyen szíves hozza ki a kottámat. Benn van a szobámban az asztalon.

BARTOLO *(pillanatra eltűnik, de azonnal visszajön)*: Alonzo úr, Ön jártasabb az ilyen dolgokban, talán szíveskedjék Ön... *(Gróf kimegy.)*

ROZINA Édes istenem!

GRÓF *(visszatér)*: Csak ezt az egyet találtam. Ezt kérte, kisasszony?

ROZINA Pontosan, Don... Don...

GRÓF Palezo, szolgálatára.

BARTOLO Hogy, hogy Palezo? Nekem nem ezt a nevet mondta.

GRÓF *(zavartan)*: Ez igaz, de... Ön úgy fogadott, Ön olyan különösen fogadott, hogy teljesen megfeledkeztem mindenről.

BARTOLO Még a nevéről is...

GRÓF Ó, nem egészen... Amit elfelejtettem, az, az volt... hogy nekem két nevem van.

BARTOLO Így tehát az ön neve Palezo de...

GRÓF Úgy van: Palezo... és a másik név, amelyet Önnek mondtam.

ROZINA De Alonzo úr...

BARTOLO Ej Alonzo úr vagy Palezo úr, ahogy jobban tetszik, tudja-e Ön, hogy Ön nem is tudja, miket beszél össze-vissza?

GRÓF *(félrehúzza a doktort)*: Igaza van, uram, de ennek Ön az oka.

BARTOLO Még hogy én?

GRÓF Persze. A dolog tudniillik úgy áll, hogy engem nem hívnak sem Palezonak, sem Alonzonak.

BARTOLO Mi az, minek néz maga engem? Látom, hogy miről van szó.

GRÓF Amikor Bazilio megkért, hogy hozzam el Önnek a kérdéses levelet...

BARTOLO Halkabban... halkabban.

GRÓF Azt mondta: biztonság kedvéért használj álnevet...

BARTOLO Óh, értem, értem.

GRÓF Az én valódi nevem pedig Don Antonio Cascta de les Rios y Fuantos, y Mare, y Autras Aquas.

BARTOLO Az én hibám, csakugyan.

GRÓF De Casca de les Rios, amit csak egyszerűen Cascarionak rövidítenek.

BARTOLO Cascario? Elég. - Igaztalan voltam. Én vagyok a hibás.

GRÓF *(félre)*: Ezt nem fogom elfelejteni, ez a komornyikom neve.

BARTOLO Nos, uram?

GRÓF *(előveszi a kottát)*: Ezt fogja énekelni, kisasszony?

ROZINA Nagyon kedves részlet a Hiábavaló elővigyázatból.

BARTOLO Mindig ez a Hiábavaló elővigyázat.

ROZINA *(énekel)*:

Kint az ég
Tisza kék,
Szél se rebben,
Pásztorlány a réten jár
S kicsiny szívében már
Szerelem szárnya lebben.
A hamis
Lindor is
Arra téved.

ROZINA, GRÓF *(együtt)*:

Egy percet se késve,
Csókra, ölelésre
Szerelemre vár.

ROZINA

Gyorsan tűnnek el a percek
És a pásztorlányka retteg.
Ég ívén
Már a fény
Mind kilobban.
Lindor szól:

GRÓF

Az óra int:
Holnap itt leszek megint
Nagy titokban.

ROZINA

Kint az ég
Tisza kék,
Szél se rebben,
Pásztorlány a réten jár
S kicsiny szívében már
Szerelem szárnya lebben.

ROZINA, GRÓF

Egy percet se késve,
Csókra, ölelésre,
(Szerelemre vár.)

BARTOLO *(az ének alatt elalszik. A Gróf az ismétlés alatt felbátorodik, megfogja Rozina kezét és csókokkal halmozza el. A felindulás lassítja Rozina énekét, gyengíti, végül megakasztja, - elhallgat. Bartolo felébred, Rozina és a Gróf észbekapnak, folytatják. Bartolo megint elalszik, második felébredése ugyanígy történik)*.

BARTOLO *(ásít)*: Azt hiszem, egy kicsit elaludtam, pedig a dal igazán bájos. Hiába, az a sok beteg, az örökös lótás-futás.

ROZINA Tetszett a dal?

BARTOLO Igen, de az én ifjú koromban sokkal szebb dalocskák voltak divatban. *(Grófhoz.)* Egyre még most is emlékszem. *(Énekel.)*

Óhajtod kis Rozinettem,
Hogy férjecskéd legyek én?
Jól megférnénk ám mi ketten,
Bár nem vagyok szép legény,
De a példaszó is mondja:
És azt tudnod kellene...
Éjjel a sötétben
Minden kandúr fekete.

A dalocska Fanchonette-ről szól, de én Rozinettet tettem a helyébe, hogy illőbb legyen a körülményekhez.

19. jelenet.

(Fentiek, Figaro.)

BARTOLO *(észreveszi Figarót)*: Lépjen be, fodrász úr, lépjen be, maga nagyon kedves.

FIGARO *(köszön)*: A mamám is azt mondta rólam valamikor, de azóta megváltoztam egy kissé. *(Félre a Grófhoz.)* Brávó! *(Az egész jelenet alatt a Gróf mindent elkövet, hogy Rozinával beszélgessen, de Bartolo nyugtalan, őrködő szeme mindig meggátolja. Ez ismétlődik Bartolo és Figaro egész párbeszéde alatt.)*

BARTOLO Azért jött el megint, hogy meghajtsa, megköpölyözze, piócával megrakja, s ágyba fektesse az egész háznépemet?

FIGARO Nincs mindennap ünnepnap, de ebből is láthatja, hogy én külön parancs nélkül is mennyire a szolgálatára állok.

BARTOLO Köszönöm szépen. Az egyik inasom folyton ásít, a másik folyton tüszköl, hogy majd szétreped a koponyája és kiugrik az agyveleje. Mit szól ehhez?

FIGARO Mit szólok hozzá?

BARTOLO Igen, igen...

FIGARO Hát annak, aki tüszköl, azt mondom: kedves egészségére. Annak meg, aki ásít, hogy eredj aludni. Ne féljen, doktor úr, ezt nem számítom fel.

BARTOLO Jobb lenne, ha a sok haszontalan fecsegés, meg okvetetlenkedés helyett kifizetné a száz talléromat - kamatostul.

FIGARO Csak nem akarja azt mondani ezzel, hogy nem ismerem el az adósságomat. Inkább egész életemben adósa leszek a száz tallérral, de nem fogom letagadni.

BARTOLO Szép. És hogy ízlettek a húgocskájának a ma reggeli bonbonok?

FIGARO Miféle bonbonok?

ROZINA Azt csak megmondta, Figaro úr, hogy azokat a bonbonokat én küldöm.

FIGARO Hja, hát azok a bonbonok, a ma reggeli bonbonok. Majd elfelejtettem. Remek bonbonok voltak! Édesek!

BARTOLO Nos hát, Figaro úr, én csak annyit mondok, hogy vigyázzon magára.

FIGARO Mi baja van már megint velem?

BARTOLO Nagyon magasan kezdi, uracskám! Tudja meg, hogy ha én egy esztelennel vitatkozom, sohasem hátrálok előle.

FIGARO Ebben tehát különbözünk egymástól, mert én mindig engedek nekik.

BARTOLO Micsoda? Hallja, tanár úr?

FIGARO Ön azt hiszi, hogy valami falusi borbéllyal van dolga, aki csak a borotvát tudja forgatni. Tudja meg, uram, hogy én Madridban tollat forgattam... Ha már ennél a tárgynál vagyunk, felolvasom önöknek egy költeményemet. *(Elővesz egy hatalmas papírt, amelynek a hátára nagyalakú betűkkel a következő van felírva: HOL AZ ERKÉLYAJTÓ KULCSA? Úgy fordítja a szöveget, hogy csak a közönség és Rozina láthatják a felírást.)*

BARTOLO Maradjon maga csak a mesterségénél.

FIGARO Kérem! *(Összetekeri a papirost. Közben Rozina értésére adja Figarónak, hogy a kulcsot Bartolo az övén tartja.)*

BARTOLO Ne higgye, hogy túljár az én eszemen. Talán megint hozott egy levelet a gyámleányomnak, amelyet sürgősen át kell adnia?

FIGARO Hogy rátámad a szegény emberre! Én csak azért jöttem, hogy megborotváljam, mint rendesen.

BARTOLO Jöjjön holnap.

FIGARO Csakhogy holnap már a kaszárnyában kell lennem s végig borotválom a helyőrség összes tisztjét. Nem óhajt a szobájába jönni?

BARTOLO Igenis, nem óhajtok. Majd itt fog megberetválni.

ROZINA Kár, hogy nem az én szobámban borotváltatja magát.

BARTOLO Ne haragudjál, gyermekem. Te nyugodtan folytathatod az énekleckédet.

FIGARO *(látva, hogy nem, lehet elvinni Bartolót)*: Fürge! Fickó! Tálat! Vizet! Kendőt!

BARTOLO Mit kiabál itt? Hiszen úgy meghajszolta, kifárasztotta, kimerítette, megkínozta őket, hogy le kellett fektetnem valamennyit.

FIGARO Hát akkor magam hozok el mindent. *(Kacsint a Grófnak.)*

BARTOLO *(leoldja a kulcscsomóját, de aztán hirtelen észbekap)*: Nem, nem, magam megyek. *(Halkan a Grófhoz.)* Vigyázzon rájuk. *(Az ajtóig megy, amikor már ki akar lépni, visszafordul.)* Mégis inkább maga. A szobámban van minden, de ne nyúljon semmihez. *(A kulcscsomót átadja.)*

FIGARO *(arcjátékkal el)*.

20. jelenet.

(Bartolo, Gróf, Rozina.)

BARTOLO *(halkan a Grófhoz)*: Ez a bitang vitte a levelet a Grófnak.

GRÓF A pofája se jó.

BARTOLO De többé nem fog rászedni.

GRÓF Most már én keverem a kártyát.

ROZINA Mi lesz az énekleckével? *(Kívül nagy zaj, ropogás.)*

BARTOLO Átkozott Figaro! Mindenemet összetöri! *(Kiszalad.)*

GRÓF Ma este okvetlen találkoznunk kell!

ROZINA Ah, Lindor!

GRÓF Felmászom az erkélyre. Aztán meg, ami a levelet illeti, amelyet ma reggel kaptam kegyedtől, kénytelen voltam épp az imént -

BARTOLO *(benyit)*: Nem tévedtem! Mindenemet összetörte! Mindent összezúzott! A füles porcelánlábosom, az ezüst borotvatálam... micsoda szép darabok!

FIGARO Szép darabok! Mit szólna hozzá, ha vagyonától, vagy feleségétől szabadítaná meg valaki?...

BARTOLO Mi? Feleségemtől...

FIGARO Bizony, nagy szerencsétlenség! Érdemes is ekkora lármát csapni! Nem tehetek róla... odabent olyan nagy a sötétség... *(Egy kulcsot mutat a Grófnak.)* Amint megyek, beleakadok egy kulcsba.

BARTOLO Beleakad egy kulcsba! Ilyet még sohasem hallottam.

21. jelenet.

(Fentiek, Bazilio.)
(Rozina, Gróf rémülten összenéznek, Figaro dühöng.)

BAZILIO *(bejön)* Jó napot!

BARTOLO *(elébemegy)*: Óh, kedves Bazilióm! Örülök, hogy meggyógyult. Don Alonzo nagyon megijesztett az imént.

BAZILIO *(csodálkozva)*: Don Alonzo?

BARTOLO Illetve Paléze, akarom mondani: Cascario.

FIGARO *(türelmetlenül)*: Hát mi lesz. Borotválunk, vagy nem borotválunk?

BAZILIO *(körülnéz)*: Nem volnának szívesek megmondani?

FIGARO Majd beszélhet, ha én elmentem.

BAZILIO De mégis csak be kellene -

GRÓF Fogni a száját, Bazilio. A doktor úr már mindent tud. Tudja, hogy Ön helyett nekem kell ma zeneleckét adnom.

BAZILIO *(még jobban csodálkozva)*: Alonzo? Zeneleckét?

ROZINA *(halkan Bazilióhoz)*: Hallgasson!

BAZILIO Ő is.

GRÓF *(halkan Bartolóhoz)*: Súgja meg neki, hogy mi egyetértünk.

ROZINA *(halkan Bazilióhoz)*: Ne hazudtoljon meg bennünket!

BAZILIO Ah, ah!

BARTOLO Az ön tanítványa igazán nagy tehetség.

BAZILIO *(elkábulva)*: Az én tanítványom? *(Halkan Bartolóhoz.)* A gróf elköltözött.

BARTOLO Tudom.

BAZILIO Kitől?

BARTOLO Tőle! *(Grófra mutat.)*

GRÓF *(halkan Bazilióhoz)*: Fogja be már a száját.

FIGARO *(halkan Bazilióhoz)*: Süket vagy?

ROZINA *(halkan Bazilióhoz)*: Oly nehezére esik a hallgatás?

BAZILIO *(magában)*: Kit akarnak itt megcsalni? Ezek mind egy követ fújnak.

GRÓF Don Bazilio, Ön még mindig rosszul van.

BAZILIO Most már igazán nem hallgathatok tovább.

GRÓF *(erszényt csúsztat Bazilio zsebébe)*: Miért jött ide ilyen nagy betegen?

FIGARO Olyan sápadt, mint a halál.

BAZILIO Kezdem érteni...

BARTOLO Persze, hogy rosszul van.

ROZINA Jaj, talán még ragályos.

GRÓF Menjen haza és feküdjék le.

BAZILIO Feküdjek le? De...

MIND Feküdjék le.

BAZILIO *(sorba nézi őket)*: Valóban, uraim, jó lesz, ha távozom.

BARTOLO Jöjjön holnap.

GRÓF Holnap meglátogatom.

FIGARO Csak jól takarózzék be.

ROZINA Jóéjt, Bazilio.

BAZILIO Vigyen el az ördög, ha valamit is értek. Mindegy... Gondoljanak, amit akarnak; ez itt minden tekintetben megnyugtatja a lelkiismeretemet.

MIND Jóéjt, Bazilio.

BAZILIO Jóéjt. *(El.)*

22. jelenet.

(Fentiek, Bazilio nélkül.)

BARTOLO Ez az ember csakugyan beteg.

ROZINA Milyen zavarosan nézett!

GRÓF Megártott neki a szabad levegő.

FIGARO Folyton önmagával beszélt. Bizonyosan rólunk. *(Messze löki a karosszéket a Gróftól és kínálja Bartolót a kendővel.)* Na, most már fogjunk hozzá a borotváláshoz.

GRÓF *(közeledik Rozinához)*: Hogy kellőképpen bevezessem az éneklés művészetébe... *(Halkan beszél vele.)*

BARTOLO Ne vegye el a kilátást!

GRÓF *(halkan Rozinához)*: Figaro megszerezte az erkélyajtó kulcsát és éjfélkor itt leszünk.

BARTOLO Ne vegye el a kilátást.

FIGARO Mit akar látni? Ez nem tánclecke. Éneklecke. Hallani fogja. Jajjajjaj!

BARTOLO Mi az?

FIGARO Valami a szemembe esett.

BARTOLO *(felkel és a székbe nyomja Figarót)*: Ne dörzsölje hát.

FIGARO Itt van a bal szememben. Nem szíveskedne kissé erősen belefújni? *(Bartolo megfogja Figaro fejét, közben észreveszi a szerelmeseket. Eltaszítja Figarót, mögéjük lopódzik és kihallgatja őket.)*

GRÓF *(halkan Rozinához)*: Ami a levelét illeti, nagy zavarban voltam az imént.

FIGARO Hm, hm!

GRÓF Amikor láttam, hogy megint csak hiába vettem fel az álruhát -

BARTOLO *(közéjük lép)*: Ah, hát hiába vett fel álruhát? *(Felkapja hosszú nádpálcáját.)*

ROZINA *(ijedten)*: Jaj!

BARTOLO Ilyet mernek az én jelenlétemben.

FIGARO *(odaugrik a doktorhoz és kellő pillanatban kicsavarja kezéből a botot)*.

GRÓF Mi baja?

BARTOLO Gaz Alonzo! Átkozott borbély! Gonoszlelkű leány! *(Kergeti őket.)*

GRÓF Tisztelt Bartolo úr, ha magának gyakran vannak ilyen bomlott ötletei, akkor nem csodálkozom, hogy a kisasszony nem akar Önhöz nőül menni.

ROZINA Nőül?! Hozzá! Én! Egész életemet egy féltékeny öreg mellett töltsem, aki a fiatalságomat - boldogság helyett - gyalázatos rabszolgasággal akarja megkeseríteni.

BARTOLO Mi ez? Mit hallok?

ROZINA Igen, nyíltan kimondom, szívem és kezem annak adom, aki kiszabadít ebből a szörnyű börtönből, ahol vagyonommal együtt jogtalanul fogvatart. *(Szobájába szalad.)*

BARTOLO No, megálljanak, magukon fogom kitölteni a bosszúmat! Gazemberek! Egy húron pendülnek.

FIGARO Megőrült!

GRÓF Megörült! Térjünk ki az útjából. *(Mindketten el.)*

BARTOLO *(egyedül)*: Megőrültem! Nyomorult csábítók, ördög cimborái, hogy vinne el benneteket a gazdátok. Hogy én megőrültem! Hiszen a két szememmel láttam hogy értik egymást! És mégis tagadják a gyalázatosak. Ezt csak Bazilio fejtheti meg. Érte küldök. Hé, valaki!... Hiszen nincs senkim! Akárki! Szomszéd! Idegen! Ha nem jön senki, igazán elvesztem az eszemet!

(Függöny.)

Harmadik felvonás

(Sötét színpad.)

1. jelenet.

(Bartolo, Bazilio éjjeli lámpással.)

BARTOLO Nem értem, Don Bazilio. Nem ismeri. Hiszen ez lehetetlen!

BAZILIO Ha százszor kérdez is, nem tudok egyebet felelni, Minthogy Rozina levelét adta át önnek, bizonyosan a gróf embere. De minthogy sok pénzt adott nekem, az is lehet, hogy maga a gróf.

BARTOLO Ez valószínű. És miért fogadta el maga ezt a sok pénzt?

BAZILIO Ön is úgy viselkedett, mintha helyeselte volna. Én semmit sem értettem az egészből s ilyen kétes esetekben egy erszény arany olyan súlyos érv, amellyel szemben nincs ellenérve az embernek. Különben is azt mondja a példaszó: amit a markodba nyomnak -

BARTOLO Azt jól nézd meg.

BAZILIO Nem. Azt ne add vissza.

BARTOLO Ezt még sohasem hallottam.

BAZILIO Óh, van nekem még több ilyen egyéni közmondásom. De térjünk a tárgyra. Mire határozta el magát?

BARTOLO Ha törik, ha szakad, feleségül veszem Rozinát.

BAZILIO Nem helyeslem. Akárhogy is vesszük, nem elég a nőt feleségül venni: mert ha olyan nőt veszünk feleségül, aki nem szeret bennünket, kitesszük magunkat -

BARTOLO Bizonyos eshetőségeknek.

BAZILIO Amelyek okvetlenül bekövetkeznek. Az idén sok ilyet láttam. *(Homlokát tapogatja.)* Én nem erőltetném.

BARTOLO Inkább sírjon ő énmellettem, mint én sírjak nélküle.

BAZILIO Hja, ha így fogja fel a dolgot, akkor csak vegye el, vegye el.

BARTOLO El is veszem, még ma este.

BAZILIO Akkor ajánlom magamat. Ha beszél a gyámleányával, feketítse be őket, ahogy csak tudja.

BARTOLO Igaza van.

BAZILIO A rágalom, doktor úr, a rágalom. Mindig ehhez kell folyamodni.

BARTOLO Menjen már a jegyzőért. Jöjjön azonnal!

BAZILIO Szakad az eső! Valóságos ítéletidő! De az ön kedvéért én vésszel, viharral szembeszállok. Maradjon, kérem.

BARTOLO Ki kell kísérnem. Ez a Figaro minden cselédemet megnyomorította. Egyedül vagyok az egész házban.

BAZILIO Van lámpám.

BARTOLO Itt a kapukulcs. Várok és virrasztok. Akárki jön is Önön és a jegyzőn kívül, ide ugyan be nem teszi a lábát.

BAZILIO Ilyen óvintézkedések mellett biztos a siker. *(Elmennek.)*

2. jelenet.

(Rozina, majd Bartolo.)

ROZINA *(hallgatózva)*: Mintha beszédet hallottam volna. Elmúlt éjfél és Lindor még nincsen itt... Ah, Lindor, ha megcsaltál volna. Micsoda zaj? Szent isten! A gyámom! *(Visszasiet a szobájába.)*

3. jelenet.

(Bartolo, majd Rozina.)

BARTOLO *(egyedül, hatalmas kulcsokat tart a kezében)*: Lássuk csak, minden be van-e jól zárva, itt belül. A kapu rendben van. Micsoda idő, micsoda vihar!... Rozina lefeküdt, a többiek mind betegek... s én itt állok egyedül!... Ki mászkál itt?... Semmi! Semmi!... Ej ha, kiver a hideg veríték!... A rossz lelkiismeret a legvilágosabb agyat is képes megzavarni. Hm, még fel kell kelteni. Meg fog ijedni tőlem. *(Kopog az ajtón.)* ... Rozina, Rozinácskám... nyisd ki... Én vagyok...

ROZINA *(bentről)*: Már fekszem le.

BARTOLO Ebben a szörnyű időben úgysem tudnál aludni. Sürgős közölnivalóm van veled. *(Rozina kijön.)*

ROZINA Éjfélkor? Nem elég, hogy egész nap gyötör.

BARTOLO Hallgass meg, Rozina.

ROZINA Majd holnap.

BARTOLO Most rögtön. Ismered ezt a levelet?

ROZINA *(ráismer)*: Istenem!

BARTOLO Nem akarok szemrehányást tenni. A te korodban könnyen téved az ember. Ez a levél, amelyet gróf Almavivának írtál -

ROZINA *(csodálkozva)*: Én? Gróf Almavivának?

BARTOLO Láthatod, hogy milyen szörnyű ember. Alighogy megkapta ezt a levelet, már eldicsekedett vele. Én egy nőtől kaptam, akinek ő adta oda.

ROZINA Gróf Almaviva?

BARTOLO Almaviva, Figaro és az az Alonzo, aki Bazilio tanítványának adta ki magát, s aki álnevet használ, s aki a gróf fizetett embere. A legocsmányabb cselt forralták ellened, hogy olyan örvénybe csaljanak, amelyből nem lennél képes kiszabadulni.

ROZINA Szörnyű! S ezt Lindor tette volna! Hát ilyen fiatalemberek is vannak! És egy másikért... - Almaviva grófért -

BARTOLO Ezt mondták nekem, mikor a levelet kaptam.

ROZINA Óh, milyen szégyen! De megkapja a méltó jutalmát. Ön engem feleségül akart venni?

BARTOLO Hiszen tudod, szívem mennyire lángol érted.

ROZINA Ha még mindig lángol - az Öné vagyok. De sürgesse meg a szertartást. Minél hamarabb lesz, annál jobb. -

BARTOLO Nagyon helyes. A jegyző még ma éjjel idejön.

ROZINA Ez még nem minden! Istenem, így meggyalázni engem! Tudja meg, hogy az az áruló ezen az erkélyen át ide fog jönni, mert Figaro az erkélykulcsát kilopta a csomóból.

BARTOLO Óh, a gazember! Észre sem vettem. Gyermekem, én nem tágítok az oldalad mellől.

ROZINA De hátha fegyveresen jönnek?

BARTOLO Akkor menj föl Marcellinához, zárd magadra kétszer az ajtót. Én őrökért megyek és a ház előtt várom be őket. Ha letartóztatják őket, mint tolvajokat, kettős lesz a gyönyörűségünk. Bosszút állunk rajtuk és megszabadulunk tőlük. Az én szerelmem mindenért kárpótolni fog téged.

ROZINA *(kétségbeesve)*: Csak arra kérem, hogy felejtse el hibámat. *(Magában.)* Óh, hiszen eléggé büntetem magam.

BARTOLO Megyek, angyalkám. Megyek az őrökért. *(Magában.)* Az enyém!

4. jelenet.

(Rozina, majd a Gróf és Figaro.)

ROZINA *(egyedül)*: Az ő szerelme fog kárpótolni mindenért. *(Zsebkendőjét veszi és könnyeit törli.)* Mit tegyek? Mindjárt itt lesz. Színlelnem kell előtte! Óh Lindor, Lindor, milyen szerencsétlen vagyok. *(Énekel.)*

Bíztam Lindorban végtelen,
Az álom elrepült -
Megcsalt egyetlen kedvesem,
Elárult hűtlenül.
Az arca és tekintete
Oly büszke, oly kevély,
De ámítás volt szép szava
S az édes szenvedély,
A boldogság ígérete,
Jobb sors intett felém,
Isten hozzátok, búcsúzom,
Szabadság és remény.

(Zokog. Az erkély felől zaj hallatszik.) Jaj, Istenem! Mozog a redőny! *(Kiszalad.) (Gróf és Figaro köpenybe burkolva megjelennek az erkélyen.)*

FIGARO *(még kívül)*: Valaki most szaladt el!

GRÓF *(kívül)*: Férfi volt?

FIGARO Nem.

GRÓF Rozina volt, tőled ijedt meg.

FIGARO *(beugrik a szobába)*: Nem lehetetlen! Végre itt vagyunk; eső, villám, mennykő ellenére.

GRÓF Add a kezed. *(Beugrik.)* Győztünk.

FIGARO *(Ledobja köpenyét)*: Bőrig áztunk. Hogy tetszik ez az éjszaka, gróf úr?

GRÓF Szerelmes embernek nem is lehet szebb.

FIGARO Elhiszem, de a közbenjárónak... s ha meglepnek itt bennünket?

GRÓF Én nem attól félek. Az a kérdés, jön-e Rozina velem?

FIGARO Szerelmes Önbe, retteg a gyámjától: ez csak elegendő.

GRÓF *(sötétben tapogatódzva)*: Hogyan közöljem vele, hogy a jegyző a te lakásodon vár, hogy összeadjon bennünket? És beleegyezik-e a tervünkbe?

FIGARO Ha vonakodnék, akkor Ön fedezze fel a kilétét. Ha megtudja, hogy Ön kicsoda, nem fog többé kételkedni az Ön érzelmeiben. *(Sorra meggyújtja az asztalon álló gyertyákat.)*

ROZINA *(belép)*.

GRÓF Rozina!

ROZINA *(tartózkodó hangon)*: Már attól féltem, hogy nem jönnek el.

GRÓF Rozina, én nem akarok visszaélni a helyzettel. Mondja, igazán feleségül jönne egy vagyontalan, szegénysorsú fiatalemberhez?

ROZINA Uram, ha szívem ajándékát nem követhetné a kezem, mit gondol, tűrném akkor, hogy Ön most itt legyen?

GRÓF De nekem nincs vagyonom, rangom. Amikor eljöttem Madridból, még a reményeim is rombadőltek...

ROZINA Vagyon és születés a véletlenen múlik, kedves Lindor. Ha az Ön szándéka tiszta...

GRÓF Rozina, imádlak!

ROZINA Imád? Szentségtörő! Most már tisztában vagyok Önnel, Lindor úr! Rámnézve többet nem veszedelmes... Szívemből megvetem! *(Sírva.)* Tudd meg, hogy szerettelek! Tudd meg, hogy boldogan osztoztam volna veled a szegénységben. Nyomorult Lindor! Mindent elhagytam volna érted... Jóságomat alávalósággal viszonoztad. Eladtál engem annak a szörnyű Almaviva grófnak. - Ismered ezt a levelet?

GRÓF Gyámjától kapta?

ROZINA *(büszkén)*: Tőle, ő kötelezett le vele.

GRÓF Ó, mily boldog vagyok! Hiszen a gyámja tőlem kapta. Csak ezzel tudtam kicsikarni a bizalmát, de eddig ezt nem tudtam Önnel közölni. Most már nem kérdem, szeret-e, hiszen bebizonyította.

ROZINA Óh, Lindor, én az Öné vagyok!

GRÓF Óh, Rozina!

FIGARO Nos uram, itt a boldogság. Olyan nőt keresett, aki önmagáért szereti, kegyelmes uram!

ROZINA Kegyelmes úr? Mit mond?

GRÓF Egyetlen szívem, fogadd viszonzásképp a te tiszta és önzetlen szerelmedért boldog párodnak vallomását, akiért mindent feláldoztál; én nem vagyok Lindor, nevem gróf Almaviva. *(Rozina elalél.)*

GRÓF *(ijedten)*: Figaro!

FIGARO Ne ijedjen meg, kegyelmes uram, az öröm nem öl. Máris éledezik.

ROZINA Óh, Lindor! Óh, uram! Mit is mondott az előbb? Nem, semmiképp se higgye azt, hogy én most visszaélek pillanatnyi nagylelkűségével.

GRÓF Olyan boldogsággal tartozom Önnek, amelyről azt hittem, sosem fogom elérni. Micsoda vagyon és rang képes megfizetni ilyen adományért? Legyen a feleségem, amint azt megígérte.

ROZINA Drága férjecském, nekem nincs már saját akaratom: a te kívánságod számomra az egyetlen törvény. *(A Gróf karjaiba borul.)* Óh, Lindor, én nagyon bűnös vagyok. Én ma éjjel feleségül mentem volna a gyámomhoz.

GRÓF Rozina!

ROZINA Milyen pokol lett volna az életem!

FIGARO *(kinéz az ablakon)*: Kegyelmes úr, elvitték a létrát!

GRÓF Elvitték a létrát?

ROZINA Az én bűnöm. A doktor mindent tud. Őrséggel fog idejönni.

FIGARO *(állandóan kinéz)*: Kegyelmes úr, nyílik a kapu.

ROZINA *(ijedten a Gróf karjába menekül)*: Ah, Lindor.

5. jelenet.

(Fentiek, Bazilio, Jegyző.)

FIGARO Kegyelmes úr, hiszen ez a mi jegyzőnk.

GRÓF És a mi Bazilio barátunk.

BAZILIO Mit látnak szemeim?

FIGARO Minő furcsa véletlen!

BAZILIO Minő különös eset!

JEGYZŐ Ezek az összeadandó felek?

GRÓF Igen, jegyző úr. Önnek ma éjjel Figaro borbély házában össze kellett volna adnia senora Rozinát velem. De bizonyos okoknál fogva, amelyeket meg fog tudni, ebben a házban tartjuk meg az esküvőt. Önnél van a házassági szerződés?

JEGYZŐ Tehát gróf Almaviva úr ő excellenciájához van szerencsém?

GRÓF Az vagyok.

BAZILIO *(magában)*: Na, ha azért adta nekem a doktor a kapukulcsot...

JEGYZŐ Mert hát tulajdonképpen két házassági szerződés van nálam, kegyelmes úr. Ne zavarjuk össze. Ez az Öné, ez pedig Bartolo úré... bizonyos senora szintén Rozinával. A kisasszonyok alkalmasint testvérek és egy névre vannak keresztelve.

GRÓF Csak írjuk alá. Don Bazilio szíves lesz, mint második tanú... *(Sorba aláírják.)*

BAZILIO De, kegyelmes uram, ha a doktor...

GRÓF *(erszényt ad neki)*: Ne gyerekeskedjék. Írja alá gyorsan.

BAZILIO *(meglepetve)*: Ah!

FIGARO Mi akadálya van, hogy aláírja?

BAZILIO *(az erszényt mérlegelve)*: Már semmi, mert ha én egyszer szavamat adom, nyomós ok nélkül nem szegem meg. *(Aláírja.)*

6. jelenet.

(Fentiek, Bartolo, poroszló, inasok fáklyákkal.)

BARTOLO *(Látja, amint a Gróf megcsókolja Rozina kezét és Figaro tréfásan megöleli Baziliót, elkiáltja magát és torkonragadja a jegyzőt)*: Rozina, e gazemberekkel? Fogjatok el mindenkit, egyet már nyakoncsíptem.

JEGYZŐ Én az Ön jegyzője vagyok.

BAZILIO Ez a jegyző, ne bolondozzon.

BARTOLO Ah, Don Bazilio! Hogy lehet Ön itt?

BAZILIO Én azon csodálkozom, hogy Ön nem tud róla.

POROSZLÓ *(Figaróra mutat)*: Egy pillanatra. Én ezt az embert ismerem. Mit keresel te itt?

FIGARO Én Almaviva ő excellenciájának kíséretéhez tartozom.

BARTOLO Almaviva!

POROSZLÓ Ezek hát nem tolvajok?

BARTOLO Hagyjuk ezt! Gróf úr, másutt mindenütt alázatos szolgája vagyok excellenciádnak, de beláthatja, hogy itt a rang nem jöhet számításba. Szíveskedjék hát visszavonulni.

GRÓF Úgy van, itt a rang nem jöhet számba, csakhogy számba jön az, hogy a kisasszony engem választott, nem pedig önt.

BARTOLO Mit mond?

ROZINA Az igazat.

FIGARO Az igazat.

JEGYZŐ Az igazat.

BARTOLO *(őrjöngve)*: Az igazat?

ROZINA Miért csodálkozik? Úgy egyeztünk meg, hogy még ma éjjel bosszút állok egy csalfa emberen. Nos hát, én bosszút álltam.

BAZILIO Hát nem megmondtam, hogy maga a Gróf ártotta bele magát a dologba.

BARTOLO Törődöm is én azzal. Gyönyörű házasság, mondhatom. Hol vannak a tanúk?

JEGYZŐ A szerződés rendben van. Ez a két úr volt a tanú.

BARTOLO Bazilio! Maga aláírta?

BAZILIO Mit csináltam volna? Ennek az ördöngös embernek mindig tele van a zsebe döntő érvekkel.

BARTOLO Fütyülök az érveire. Élni fogok a jogommal.

GRÓF Visszaélt a jogával s így elvesztette.

BARTOLO Vajjon hogyan, ha szabad érdeklődnöm?

GRÓF Eltulajdonította azt, amit a törvény azért bízott Önre, hogy megőrizze.

BARTOLO Talán kegyelmességed számára?

GRÓF Nem, hanem a kisasszony számára, hogy egy napon szabadon rendelkezhessék vele.

BARTOLO Jól mondja, egy napon! Ez azonban még nem érkezett el. A kisasszony még kiskorú!

FIGARO Házassága nagykorúsította.

BARTOLO A szerződés csak formális, majd meglátják.

FIGARO Hát akkor csak nézze a szerződést, mi pedig visszük a kisasszonyt.

BARTOLO Be fogom bizonyítani, hogy hibás ez a házasság.

FIGARO A kisasszony hibátlanul ment férjhez.

BARTOLO A házasság semmis.

FIGARO A férj annál többet nyom a latban.

BARTOLO Ki szólt hozzád, te haramiavezér?

GRÓF Doktor, lássa be végre, hogy esztelenséget csinál. Rozina a feleségem. A poroszló meg fogja védelmezni az én törvényes jogomat!

FIGARO No, te átkozott féltékeny vénség, most aztán szakszerűen megnyúzunk! Hányszor tetted te ugyanezt velünk. Azért olyan dühös, mert tudja, hogy most el kell számolnia a gyámleánya pénzével, és attól nagyon meg van ijedve.

GRÓF Ne számoljon el semmivel, csak adja a beleegyezését. Rozina egy fillért sem követel Öntől.

FIGARO Ne legyen olyan nagylelkű a gróf úr. Az én száz tallér adósságomat el kell engednie.

BARTOLO Ön gúnyolódik uram? Az Ön vígjátékba illő fogásait csak annak tekinthetem! Behatol egy házba, elrabolja a gyámleányt s a gyámnak átengedi a lánynak vagyonát? Erről van szó, nem?

BAZILIO Egyezzen bele, doktor. Számoljon egy kicsit. Ha már nem lehet Öné az asszony, legalább a pénze megmarad magának. Ez egyáltalán nem is olyan nagy veszteség.

FIGARO Sőt a doktor korát tekintve, tiszta nyereség!

BARTOLO Eh, hagyjanak békében... Nem mondom, hogy nem tartom meg a pénzt; de a beleegyezésemnek nem ez az indoka.

JEGYZŐ De uraim, kezdek már semmit sem érteni. Az egy néven lévő kisasszonyok nem ketten vannak?

FIGARO Egyen vannak.

MIND Egyen vannak!

JEGYZŐ Ki fogja akkor nekem megfizetni a második szerződés árát?

BARTOLO És én még elvettem a létrát, hogy annál könnyebben köthessék meg a házassági szerződést. Nem voltam eléggé elővigyázatos!

FIGARO Nem volt eléggé értelmes. Legyünk őszinték, kedves doktor, ha a fiatalság és a szerelem összefog ott egy ilyen gonosz vénember erőszakossága csak „HIÁBAVALÓ ELŐVIGYÁZAT”.

FINALETTO.

FIGARO *(Bartolóhoz. Énekel)*:

Minek a bánat,
Fogyaszt, gyötör,
Doktor, Önt nézni
Nem nagy gyönyör.
A képe fancsali,
A szeme kancsali,
Hamis a mája,
Nincs semmi bája.

BARTOLO

Elvesztettem Rozinettem.
Ah, nem leszek férje én,
Már ezentúl pénzecskémmel
Éldegélünk kettecskén,
Bár a kincs az nem vigasztal,
Ezt tudnotok kellene,
Éjjel a sötétben...

FIGARO

Minden kandúr fekete.

BARTOLO

Éjjel a sötétben...

FIGARO

Minden kandúr fekete.

(Bartolo dühösen elrohan.)

JEGYZŐ Uram! Ki fogja nekem megfizetni a második szerződés árát? *(Bartolo után rohan.)*

ROZINA

Kinn az ég,
Tiszta kék,
Szél se rebben,
Pásztorlány a réten jár,
És kicsiny szívében már
Szerelem szárnya lebben.

ROZINA, GRÓF

Egy percet se késve,
Csókra, ölelésre,
(Szerelemre vár.)

FIGARO

Cifra eset volt,
Itt van a vége,
Jól befejeztem,
Fusson el véle.
Itt a tanulság,
Bárki megérti:
Bármilyen kérdés,
Figaro érti.
Nincs oly nagy dolog
Széles e világon,
Melyre a gyors választ
Én meg nem találom.

(Előrejön - a közönség felé.)

Kérdezze bárkitől,
Megannyi ügyfelem,
Csak jót tud mondani,
Hirdeti hírnevem.
Betegség, mélakór,
Szerelmi gyötrelem,
Mindre van holtbiztos
Jól bevált módszerem.
Kézzel és tanáccsal
Manu, consilio,
Ahogyan jólesik,
Szolgája, Figaro,

GRÓF Figaro!

ROZINA Figaro!

BAZILIO Figaro!

SZOLGÁK Figaro!

MIND

Ahogyan jólesik,
Szolgája Figaro!

(Meghajolnak.)

Függöny